

gödöllő

településképi
arculati
kézikönyv

2017

tartalomjegyzék

1	Gödöllő adottságai	5
1.1	<i>Örökségünk</i>	6
1.2	<i>Építőanyagok és formák</i>	22
1.3	<i>Nyílászárók</i>	24
1.4	<i>Részletképzés</i>	26
1.5	<i>Zöld város</i>	29
1.6	<i>Város, mint közösség</i>	37
2	Városrészek	38
3	Eltérő karakterű beépítések	40
4	Hagyományos épülettípusok és mai használatuk	42
4.1	<i>Egysoros háztípus</i>	42
4.2	<i>Hajlított háztípus</i>	45
4.3	<i>Kispolgári háztípus</i>	48
4.4	<i>Kocka típusház</i>	50
4.5	<i>Villa-szerű épületek</i>	52
4.6	<i>Domboldali beépítés</i>	54
4.7	<i>Telepszerű beépítés</i>	57
5	Új építésű házak	59
5.1	<i>Telepítés</i>	59
5.2	<i>Tömegképzés</i>	60
5.3	<i>Domboldali beépítés specialitásai</i>	62
5.4	<i>Anyaghasználat, színezés</i>	63
6	További általános ajánlások	64
6.1	<i>Megújuló energiaforrások</i>	64
6.2	<i>Csapadékvíz-kezelés</i>	65
6.3	<i>Kerítések</i>	67
6.4	<i>Növényzet a kertben</i>	69
6.5	<i>Ingtatlanok előtti közterületek, porták</i>	72
6.6	<i>Hirdetések, reklámtáblák</i>	76
7	Közterületek	83
m.1	Telepítésre javasolt növényfajták	86

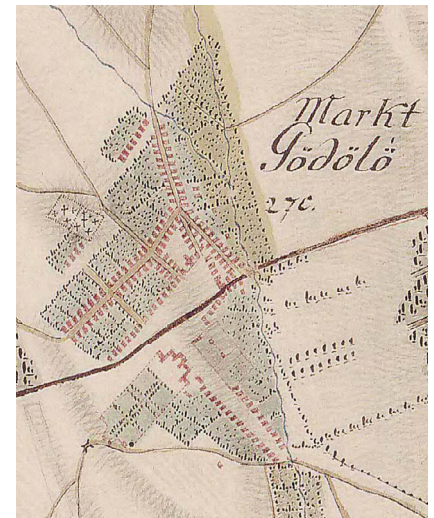
gödöllő adottságai

Gödöllő történetileg az országút mentén, a kastély mai helyén álló kőtemplomtól és a körülötte fekvő temetőtől északra és délre terült el a Rákos-patak mentén. A település belterülete a 18. század elején egymástól elhatárolható településrészekre tagolódott: Alvégre, Felvégre és Hídvégre. Az Alvég a mai Ady Endre sétány helyén volt, a házak az Isaszeg felől Vác felé tartó országút oldalán álltak. A Felvég a település északi részén a mai Bajcsy-Zsilinszky utca helyén volt, a Hídvég pedig a mai Petőfi Sándor utca helyén feküdt.

Az utcahálózatban 19. század közepéig csak kismértékű változás figyelhető meg. Néhány korábban meglévő utcához kapcsolódva nyíltak meg az újak. A Szilhát utca folytatásaként keleti irányban alakult ki a Szőlő utca, melyből a Kör utca nyílt. Ez utóbbiban gazdasági építmények kaptak helyet. Ekkor alakult ki a János utca, a Hídvég sor mögött a patak másik oldalán, ahol szintén gazdasági épületeket emeltek. A Váci út is tovább bővült északi irányban egészen a Szilhát utca vonaláig.

A királyi korszaknak köszönhető a község belterületének jelentős mértékű növekedése. Az 1867-es kiegyezés után Gödöllő keresett nyaralóhellyé fejlődött. A századfordulóig a lakóházak száma megháromszorozódott. A külterületek is fejlődésnek indultak. Ebben a korszakban kezdték el a közbirtokosi legelőterületeket felparcellázni, új lakóövezetek jelentek meg családi házakkal, nyaralóépületekkel és villákkal. Ez a folyamat a vasút, majd később a HÉV építése következtében mindinkább felgyorsult.

A városkarakter a századelőhöz képest merőben megváltozott, az 1945 utáni építészeti beavatkozások a lehető legsokfélebbek voltak: panelházak, lakótelep, toronyházak épültek a történeti településmag területén. A város hosszútávú feladata az, hogy a korábbi drasztikus városépítészeti beavatkozások következtében a településszövet történetiségében, szerves fejlődésében okozott szakadásokat valamilyen módon elvarrja, orvosolja.

Gödöllő térképe a 18. század második feléből
(Első Katonai Felmérés, 1763-1787)

örökségünk 1.1

barokk gödöllő

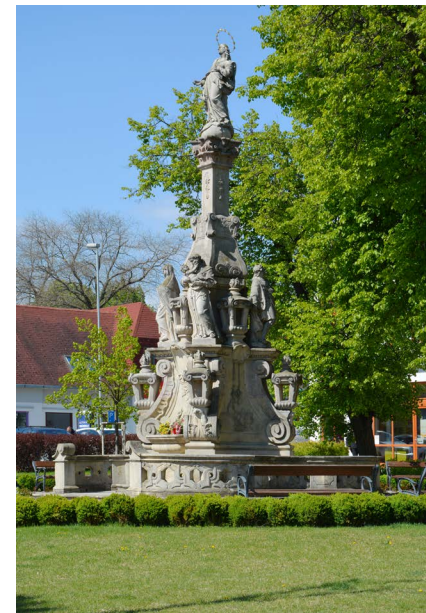
A város legszűkebb központja az egykori barokk településmag, a kastéllyal és a temetővel együtt. Amikor Grassalkovich I. Antal 1748-ban Gödöllő teljes mértékű tulajdonosává vált, a település lakosságában jelentősen megnövekedett. A korábban létrejött településszerkezetet jelentősen nem módosította, kizárólag annak érdekében, hogy az uradalomhoz szükséges épületeknek helyet biztosítson. A korábbi református templomot elbontatta, majd helyén építette fel kastélyát. Néhány új utcát és vásárteret alakított ki.

A beépítési formák (utca és térszerkezet) és a megmaradt épületek védettek. Sajnos nagyon kevés ház őrizte meg hajdani képét, de a közelmúltban (2014) is előkerült egy barokk lakóházzal a jóval későbbinek hitt épület vizsgálata során. Szerencsére várható még hasonló felfedezés, ezért az átalakítások során gondosan meg kell figyelni minden korábbi korokból előkerülő építészeti elemet (pl. kőkeretet), és integrálni kell azt a tervezett átalakításba.

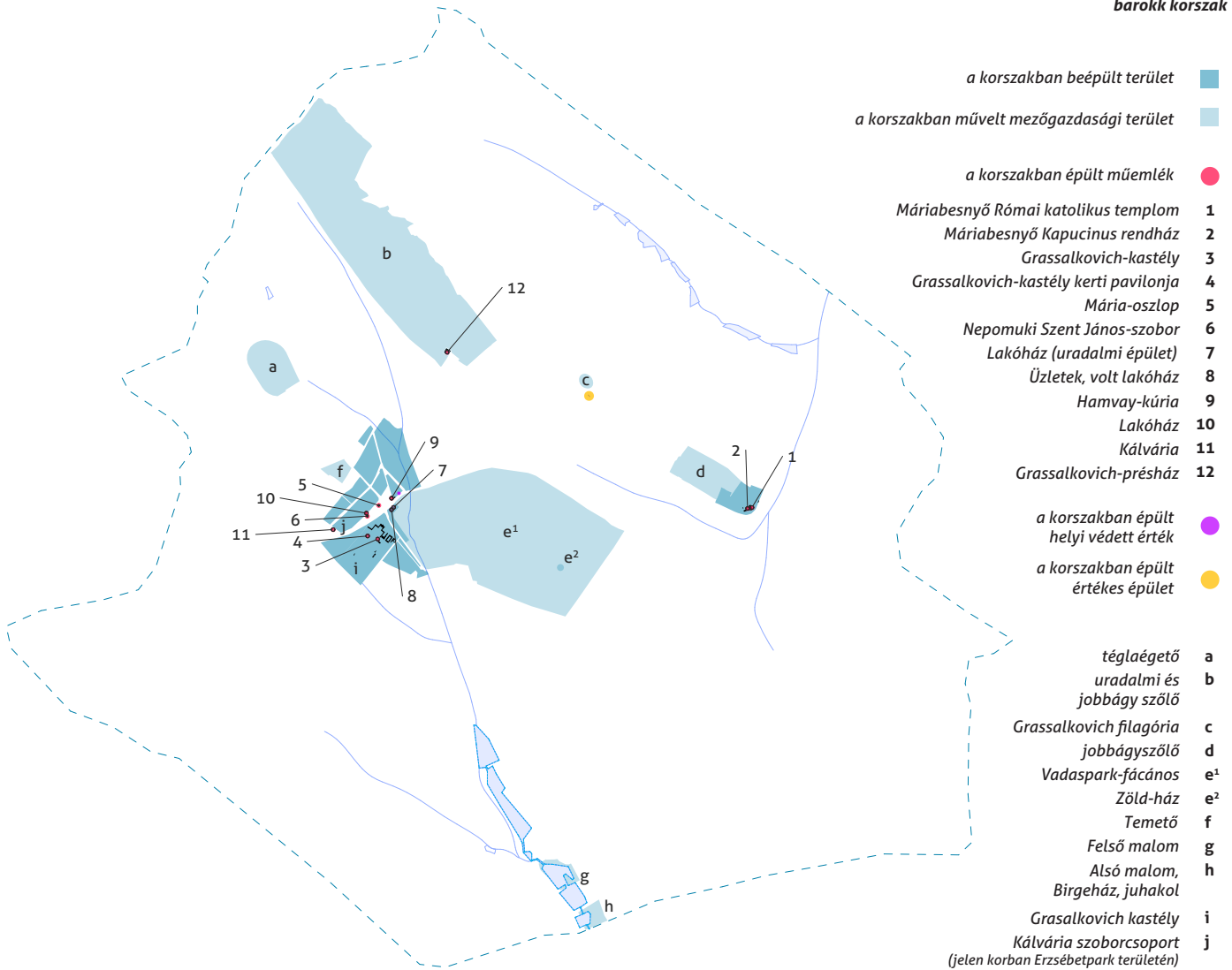
Grassalkovich kastély udvari homlokzata (Mayerhoffer András, 1730)

Mária-oszlop (Martin Vogerl, 1749)

Gödöllő történeti fejlődése és beépítési formái / 01
barokk korszak

Babati Istállókastély (1820)

klasszicista gödöllő

Ebben a korszakban a település északnyugat felé bővült. Bár a mai beépítés már nem tükrözi az akkori utcakarakteret, az akkor létesült utcák az eredeti helyükön maradtak meg.

Csak néhány egymástól távol eső építészeti emlék, karakteres átalakítás maradt ránk a korból. Ilyen például a babati istállókastély középrizalit timpanonjai vagy a kastély növényháza.

Grassalkovich kastély növénykertjének oldalhomlokzata

Gödöllő történeti fejlődése és beépítési formái / 02
klasszicista korszak

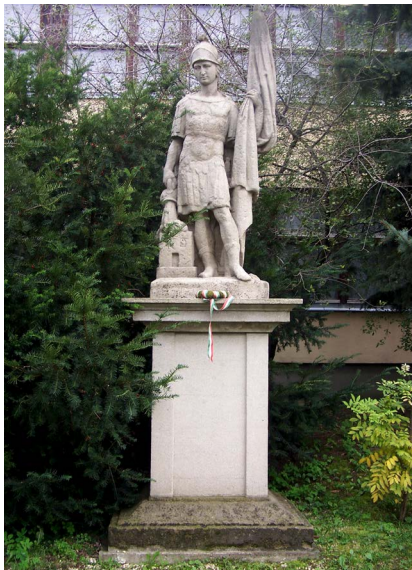

historikus gödöllő

Kiépült a vasútvonal, ekkor még Máriabesnyőnél a maitól eltérő nyomvonallal. Megépült a Királyi váró épülete. A vasútvonalnak köszönhetően az alvégi és máriabesnyői területek fejlődésnek indulnak.

Néhány újabb utca épült ki ebben az időszakban: Röges út belső szakasza, Bethlen Gábor utca, Faiskola utca, Kétház utca. Az utcahálózat őrzi korabeli formáját. A megmaradt lakóházak falusias karaktert hordoznak. A házak általában utcára merőleges gerinccel épültek meg, jobbra két kis ablakkal a főhomlokzaton. Gyakran nincs előkert. Ezek a házak az idők során jórészt átépítésre kerültek. A településkarakter viszont mindenképpen megőrzésre érdemes.

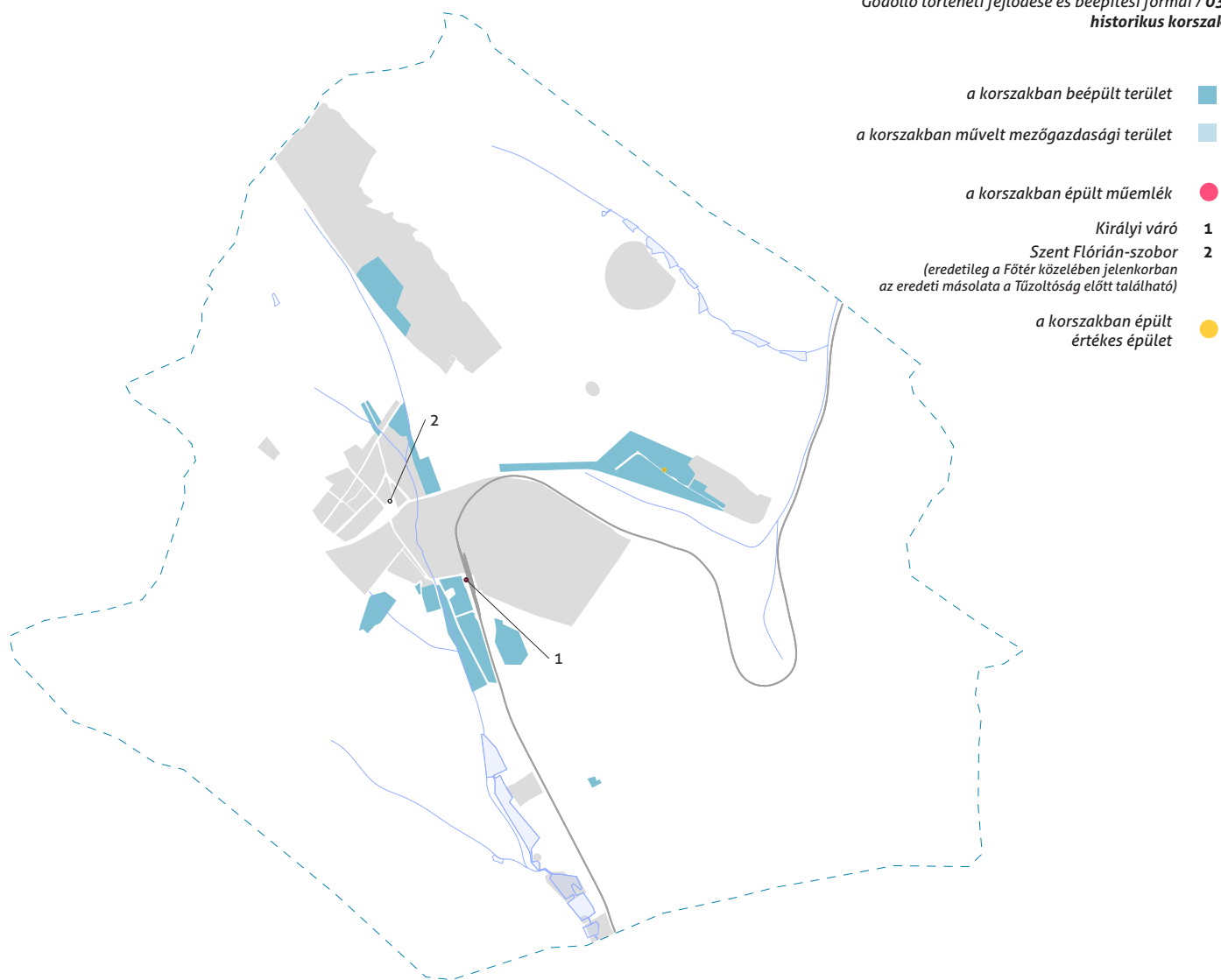
Szent Flórián-szobor (1823)

Királyi váró (1882)

Gödöllő történeti fejlődése és beépítési formái / 03
historikus korszak

eklektikus - szecessziós gödöllő

A nagy fellendülés időszaka volt ez. Megépült a község háza. Gödöllő kedvelt nyaralóhellyé vált. Kiemelkedő művészek, neves orvosok, és ügyvédek, színészek és színésznők töltötték nyaraikat városunkban. Sokan közülük házat vagy telket vásároltak, ahol jellegzetes villa-szerű nyaralókat, szakaszosan lakott lakóépületeket építettek. Ma már sokuk elpusztult, de mai napig számos ilyen épületre lelhetünk. Később az ezekre az épülettípusokra jellemző építészeti jegyeket néhol átvették a helyi lakóépületek építésekor, így nem kizárólag nyaralóházak esetében találkozhatunk velük.

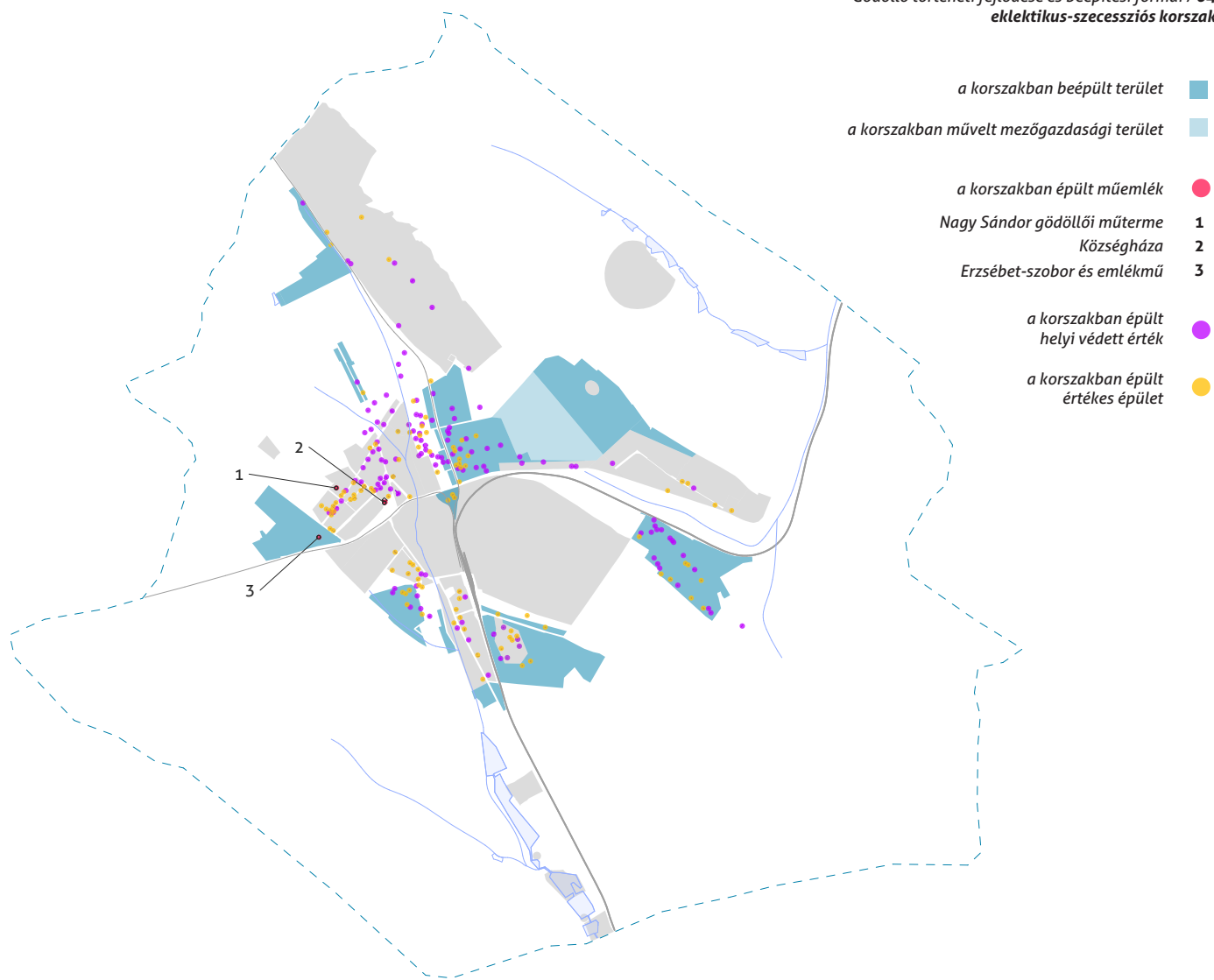
Kialakultak az első villanegyedek, megjelentek azok a ház alaptípusok, amelyekből aztán sok valósult meg, mindig finoman módosított formában. A korstílus a poszteklektika volt. A házak nem ritkán dúsan díszítettek, a tetőzet gyakran összetett, a telkek rendezettek voltak, ekkor még nem voltak autók az utcákon. Az egyedileg védett házak száma ebből a korszakból aránylag nagy, miközben sok olyan, értékes épület maradt meg ebből az időszakból, amelyek nem kerültek helyi védelem alá. Ezek megmaradása is fontos a város számára. Átalakításuk gyakran elkerülhetetlen, de építészeti karakterük megőrzése, vagy visszaállítása elemi érdek.

Nagy Sándor műteremháza
(építész: Medgyaszay István, 1905)

1913-ban épült meg a korábbi község háza díszes épülete (Jánosházy László építész tervei alapján)

Gödöllő történeti fejlődése és beépítési formái / 04
 eklektikus-szeccsiós korszak

két világháború közötti gödöllő

Az 1920-as évek végén elinduló modern építészet is képviseli magát Gödöllőn. Bár jelenléte inkább csak szórványosan jellemző, néhány területen (Kertváros, Haraszt) találunk a mai napig meglévő házakat a korból. Amellett, hogy legtöbbször ezek a házak Gödöllőn magastetősek, magukon hordozzák a kor jellemző formajegyeit.

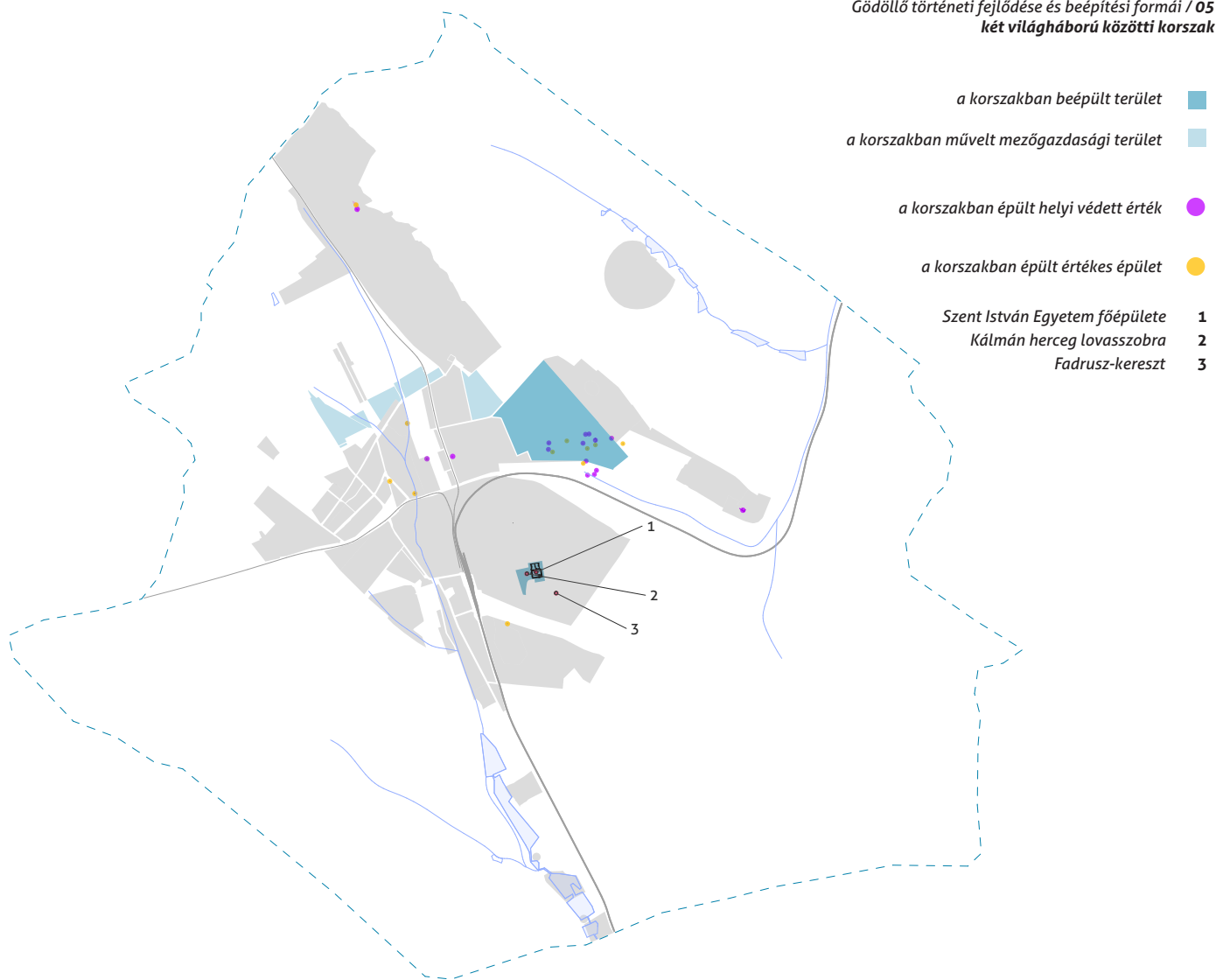
Gyakran art-deco elemeket fedezhetünk fel rajtuk: erőteljes vízszintes bordázat jelenik meg a homlokzaton, megjelenik a sarokablak (vagy azok utánpótlásai), többszárnyú erkélyajtók, vízszintesen osztott ablakok és ajtók, sokszor a lábazaton kívül is megjelenik - a vakolaton túl - a terméskő és/vagy téglalburkolat.

Karakteres későmodernista emlék a Bauhaus stílusban tervezett Bezilla villa. A Városmegyei Központban található épületet megépülése után több építészeti lap is publikálta.

art-deco stíluselemek egy kertvárosi házon *Bezilla villa (Rákos Pál építész tervei alapján, 1930)*

*Gödöllő történeti fejlődése és beépítési formái / 05
két világháború közötti korszak*

szocialista gödöllő

Ebben az időszakban kezdték el az ún. "kocka"-típusházak építését. Bár ezek az épületek legtöbbször önállóan nem kimagasló építészeti érték, viszont ahol több egymás mellé épült, ott egységes karakterű utcakép jött létre. A későbbi, 80-as 90-es években, több helyen kialakult heterogén utcaképpel szemben, emberléptékűbbek, rendet sugárzóbbak a sátozott házakból álló utcák.

A leglátványosabb építészeti produktumai a korszaknak a paneles szerkezetű többlakásos lakóépületek, melyek nagy része a településközpontban épült fel.

Hajlamosak vagyunk az ebből a korszakból származó épületeket kevésbé értékelni. Pedig Gödöllőn számos ekkor épült műemlék is jelzi, hogy ebben az időszakban sem csak típus- vagy házgyári épületek készültek. Az Egyetem területén található szolgálati lakóépületek mellett, az egyetemi víztorony is a korszak országosan is kiemelkedő építészeti alkotása.

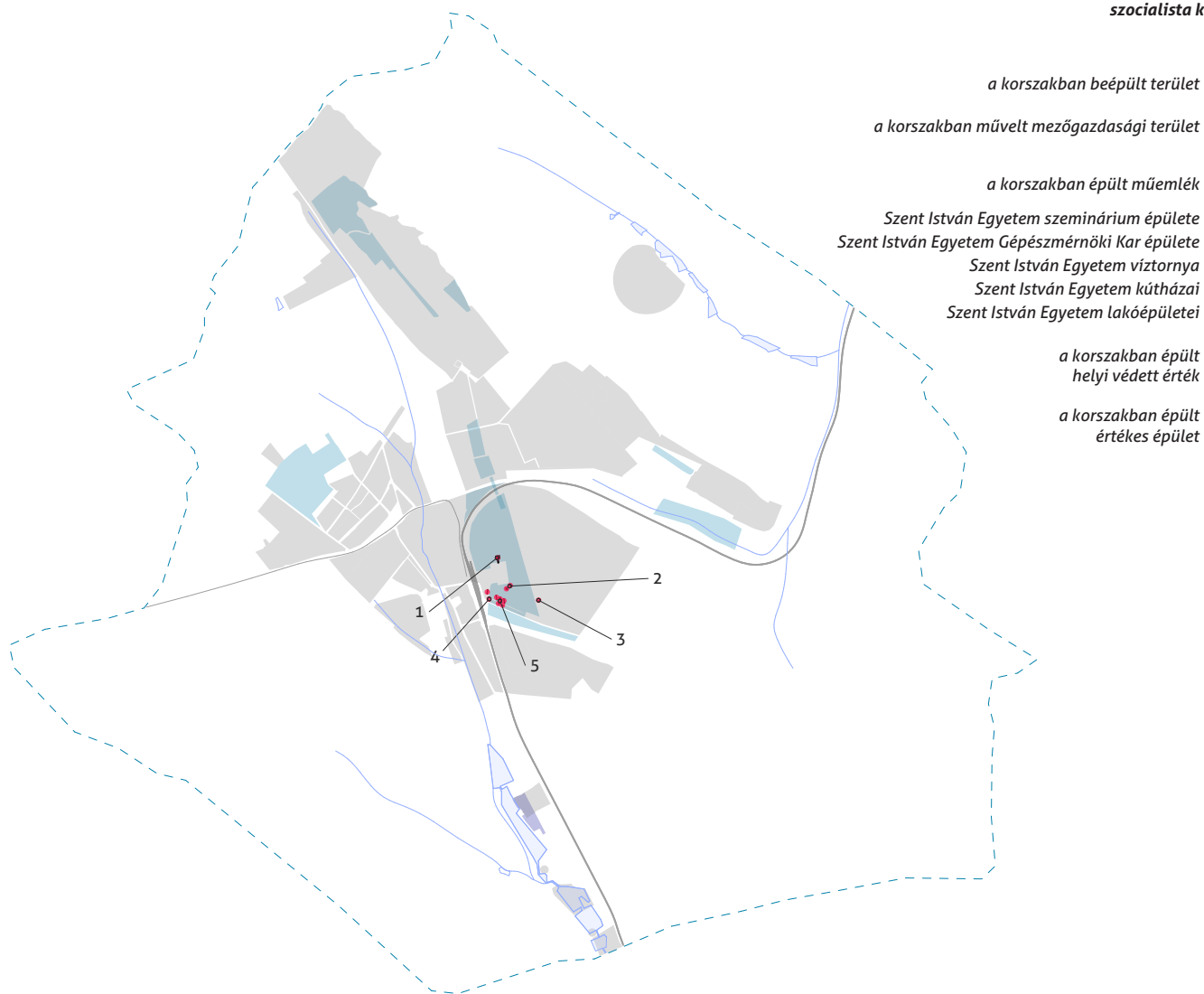
Víztorony (építész: Jánossy György, 1955)

az Egyetem 2-es számú lakóépületi tömbje (építész: Rimanóczy Gyula, 1953)

Gödöllő történeti fejlődése és beépítési formái / 06
szocialista korszak

jelenkori gödöllő

A szocializmust követő évtizedek nem csak a formai kánont szélesítették ki, hanem – főleg a kétezres évek első éveiben – az építőanyagok skálája is hihetetlenül kitágult. A megbízók szabadságérzete illetve öntudata megnőtt, a világ kinyílt és ez minden eddiginél sokfélebb építészetet teremtett. A külföldi nyaralások egyenes következménye lett az ott láttottak importálása a saját házakba. Ez a sokféleség azonban egyetlen aspektusában azonos tendenciát mutat: a házak a legkevésbé sem figyelnek egymásra.

Viszont annak köszönhetően, hogy az energiaárak hirtelen megnövekedtek, egyre inkább előtérbe került az energiatudatosságra való törekvés. Így napjainkban a kevesebb lehülő felülettel rendelkező, a kompaktabb, egyszerűbb épülettömegek megjelenése mellett, az építészeti formavilág is az egyszerűbb, puritánabb és visszafogottabb anyaghasználat irányába mozdult el.

A viszonylag kevés beépíthető üres telek miatt nagy érdeklődés mutatkozik a már meglévő épületek felújítására. Ilyenkor is fontos, hogy megismerjük az adott ház környezetét, az épület, épülettípus értékeit! Így a mai elvárásoknak megfelelő, az utcaképbe harmonikusan illeszkedő épületfelújítást tudunk létrehozni.

*Egyszerű tömegképzésű lakóház példák.
Visszafogott anyag- és színhasználattal elegáns
megjelenésű épület is létre tud jönni.*

Gödöllő történeti fejlődése és beépítési formái / 07
jelenkor

- a korszakban beépült terület ■
- a korszakban művelt mezőgazdasági terület ■

kiemelt utcaképi védelem

A Városmajor és Körösfői Kriesch Aladár utcában találunk nagy számban és jó állapotban megmaradt utcafrontra forduló beépítéssel rendelkező (ún. "hajlított ház") lakóházakat. A Körösfői utca Erzsébet-park felőli szakaszán viszont oldalhatárra épülő, utcafrontra kifutó, egysoros beépítés váltja fel, ezzel alakítva ki az utca kisvárosi léptékű, barátságos hangulatát.

Mindkét kiemelt utcaképi védelem alatt álló utcára jellemző, hogy a finoman változó domborzati viszonyok miatt dinamikusan változó alá- és rálátási helyzetek alakulnak ki. Ezért a tetők formája, fedéseik anyaga állandó karakteres látványelemei az utcáknak.

Megőrzendő értéket képviselnek: a történeti beépítési módok, a természetes építési anyagok, illetve a tömör és áttört homlokzati felületek egymáshoz viszonyított arányai. Ezentúl különösen megőrzendő a kialakult tetőforma és az utcai homlokzatok kialakult arányai.

A nyílászárók felújításánál, cseréjénél az eredeti anyagát és arányait szükséges megtartani.

A gondozott kertek illetve a körültekintően választott utcai növényzet együttesen alakítják ki az értékes, megőrzendő utcaképet.

A felújítások, bővítések és új építések alkalmával különös fontosságú az utca jelenlegi karakterének figyelembevétele, a szomszédos épületekhez való legharmonikusabb illeszkedés.

ropatégla: sárgásbarna árnyalatú, jó minőségű kisméretű tégl. A Gödöllőn fellelhető agyag igen alkalmas volt a téglagyártásra, mind égetett mind pedig szárított (ún. mór téglá) változatban készült korábban építőanyag belőle.

Építőanyagok és formák 1.2

Az épületeink külső burkolása, vakolatának színezése, vakolatarchitektúrájának kialakítása hagyományosan is kedvelt tulajdonosi eszköz városunkban. A túldíszített, túlszínezett épület hamar elveszíti érdekességét, és utána inkább zavaróan hat a nyugodt, tiszta településképben. A jól megválasztott burkolat - mint például fotókon a téglaburkolat - nemcsak az épület megjelenésének hangulatát alakítja, hanem az épület védelmét is szolgálja.

tégla- és vakolatarchitektúra

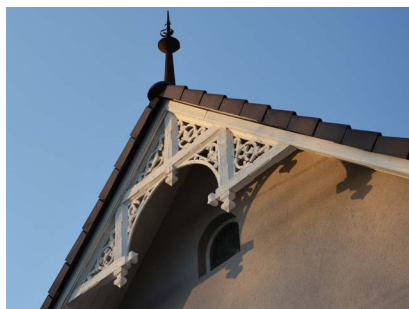
Az egyik hagyományos gödöllői homlokzati épületburkolati anyag a kisméretű tégl, melynek használatát mind történeti (pl.: Járási Bíróság) mind kortárs épületeken (pl.: Szentháromság Plébániatemplom) megfigyelhetjük. De nemcsak középületeken, hanem magánházakon, lakóépületeken is hagyományosan használt és mai napig kedvelt burkolóanyag. Fedezzük fel ebben a tradicionális anyagban rejlő lehetőségeket!

A másik jellemző hagyományos homlokzati felületképző anyag a vakolat. A vakolatból képzett architektonikus elemek, tagozatok, ablakkeretek, rizalitok számos példáját találjuk meg a városban. Különleges megjelenése településünkön a törpeoszlopos homlokzatok.

Megfigyelhetjük, hogy gyakran kombinálták a téglafelületeket vakolt felületekkel, például az ablakkereteket, rizalitokat vagy lábazatokat téglaburkolattal látták el, a fennmaradt felületeket vakolták.

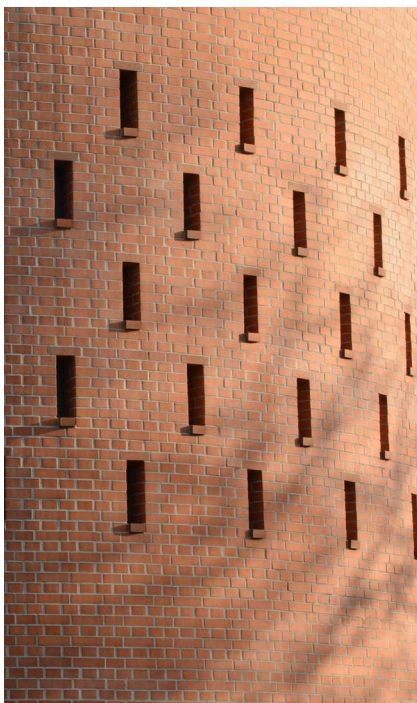
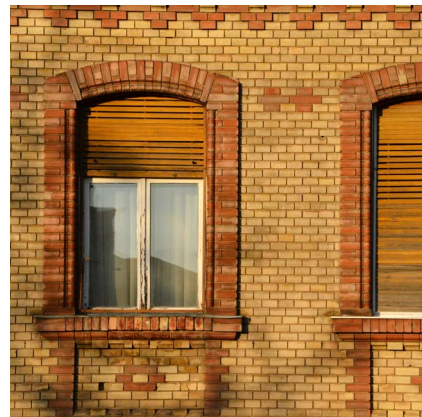
homlokzati színek

Felújításnál, bővítésnél vagy új építésnél is kiemelten fontos a homlokzati színek helyes használata. Válasszunk a világos földszínek vagy a későbbi ajánlások között (6.4 fejezet) található helyi hagyományokat idéző vöröses árnyalatok közül.

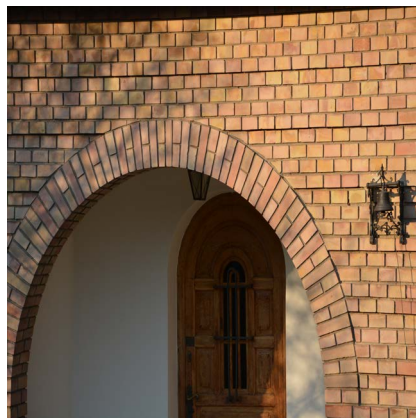

díszített oromzat

Főleg a századfordulós nyaralóépületek jellemzője díszített oromzat. Áttört fa felületeket, a díszes ácsszerkezeteket szerényebb kivitelben a parasztházakon is megtalálhatunk.

Téglaburkolatra számos példát találunk Gödöllőn. A téгла szinte végtelen variációs lehetőséget kínál. Különböző kötésmintákat alkalmazhatunk. Homogén felületektől egészen a homlokzati síkból kisebb-nagyobb mértékben kiugró elemekkel kombinált homlokzati struktúra alakítható ki belőle. Nemcsak esztétikus, hanem rendkívül időtálló, természetes, helyi hagyománnyal rendelkező építőanyag.

nyílászárók 1.3

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A megkülönböztetett hagyományos eltérő karakterű épülettípusok nyílászáróikban is eltérő képet mutatnak, mely sajátosság megőrzése közös feladatunk.

Az egysoros háztípusra jellemző nyíláskialakítás jól megfigyelhető: két szárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú ablakok, utcai homlokzaton szimmetrikus kialakítással. A korábban épült házakon hosszanti kialakítású, keskenyebbnek tűnő ablakokat figyelhetünk meg. Apró díszek (hullámok, fogak) is megjelenhetnek a profilozáson. Redőny helyett belső, tömör fa spaletta volt hagyományosan jellemző. Az utcai homlokzaton megjelenik egy egyszerű kialakítású, tömör faszervezetű bejárati ajtó. A nyílások kereteit, tömör részeit gyakran élénk színűre mázolták.

A hajlított ház esetében az utcai homlokzaton négy, egyenletesen elosztott ablaknyílást figyelhetünk meg. Az ablakok nagyobb méretűek, mint az egysoros háztípus esetében. Két szárnyúak, három vagy hatosztatúak. Gyakran díszes részletekkel és kőkerettel, kiemelt párkánnyal rendelkeznek.

A kispolgári háztípusnál már szembetűnően nagyobb ablakokat építettek be. Jellemzően egy- és kétszárnyú ablakrészekből állnak, hat vagy akár többsztatúak. Sok esetben a felső két sarok kialakítása íves, melyet a homlokzat kialakítása is lekövet. Ekkor már megjelentek a redőnyök, melyek fából, rejtett tokkal készültek.

A kockaházakon az utcára néző ablakok két- és egyszárnyú, osztatlan részből állnak.

Napjainkban a lakóházakon a fa szerkezetű ablakok mellett megjelentek a fém és műanyag nyílászárók is. Ezek alkalmazása esetén is törekedjünk a környezetben már megvalósult jó példák követésére illetve a minél filigránabb profilkialakításra.

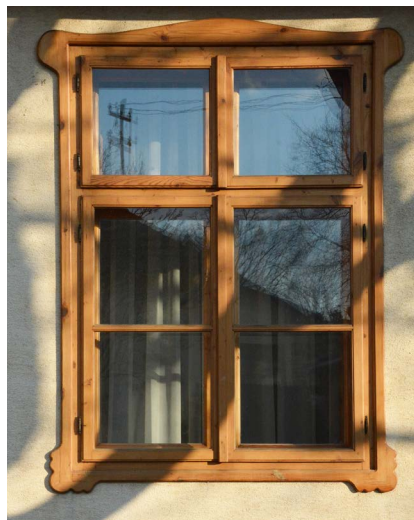
Új ház építéskor érdemes körüljárni a környéket, és ihletet meríteni, hogy az otthonunk minél jobban bele tudjon simulni a környezetébe, ezzel is gazdagítva az utcaképet.

A felső sorban megtartott és felújított ablakokra látunk jó példákat. Megfigyelhetjük, hogy a később beépülő redőnytöket is lehetséges esztétikusan kialakítani, ha annak külső síkja a homlokzat síkjával megegyezik illetve ha a színe a homlokzattal és a kerettel összhangban van.

Az alsó sorban az eredeti nyílászárók állapotuk miatt cserére szorultak. Mindhárom jó példa mutatja, hogy különböző stílusú és kialakítású ablakok igényesen újragyárthatóak, ne elégedjünk meg a tömeggyártott műanyag nyílászárókkal, hiszen az ablakok különösen fontos elemei házunknak, egyedi hangulatot kölcsönöznek a homlokzatnak!

részletképzés 1.4

A hagyományos, történeti építészetben jellemző a mives, sokszor díszített részletek alkalmazása. Az utcafrontra kifutó homlokzattal rendelkező házak esetében gyakori a csak erre a homlokzatra szorítkozó díszesebb, részletgazdagabb megjelenés. Az egysoros háztípus esetén sok ilyen példát találunk a városban, ahol például csak ezt a homlokzatot burkolták téglával vagy csak itt jelennek meg ablakkeretek. Ez az attitűd a kockaházak esetében is megjelenik, de itt már ritkább, hogy az utcafronti részletgazdagabb a többi homlokzatnál. A hajlított háztípusnál megfigyelhető egy jellegzetes gödöllői homlokzati, az ablakokat közrefogó törpeoszlopos részletkialakítás. A kispolgári háztípusnál vakolatarchitektúrából kialakított tagozatokat, rizalitokat és egyszerű geometriai alakzatokból álló keretezéseket fedezhetünk fel.

A modern építészet egy időre száműzte a hagyományos díszítőelemeket. Egyrészt a kortárs építészet számos irányzatától nem idegen díszítőelemek használata. Másrészt a részletképzés nem kizárólag a díszítések alkalmazását jelenti, hanem inkább egy tudatos és igényes anyagválasztással járó, előre tervezett részletmegoldások összességét. Így akár egy díszítetlen, de nemes anyagú és arányú épületszerkezet éppúgy dísze lehet egy háznak, mint egy szépen kivitelezett ornamentika.

A homlokzatot akár kisebb elemekből, akár homogén felületekkel alakítjuk ki, a nyíláskiosztással és a burkolati felületek minőségének váltakozásával egy ritmus alakul ki. Keressük meg az utcaképhez leginkább illeszkedő homlokzati ritmust, ne törjük meg túlbuzgó díszítéssel vagy a környéken idegen építőanyag használatával!

Vegyünk példát a történeti korok építészetéből, ahol a legapróbb épületrészletek, ács- és lakatosszerkezetek előre átgondoltan, mives kialakítással készültek. Gondolhatunk itt szépen formált kéményekre vagy akár a bejárati ajtók, kerítések kilincseire is.

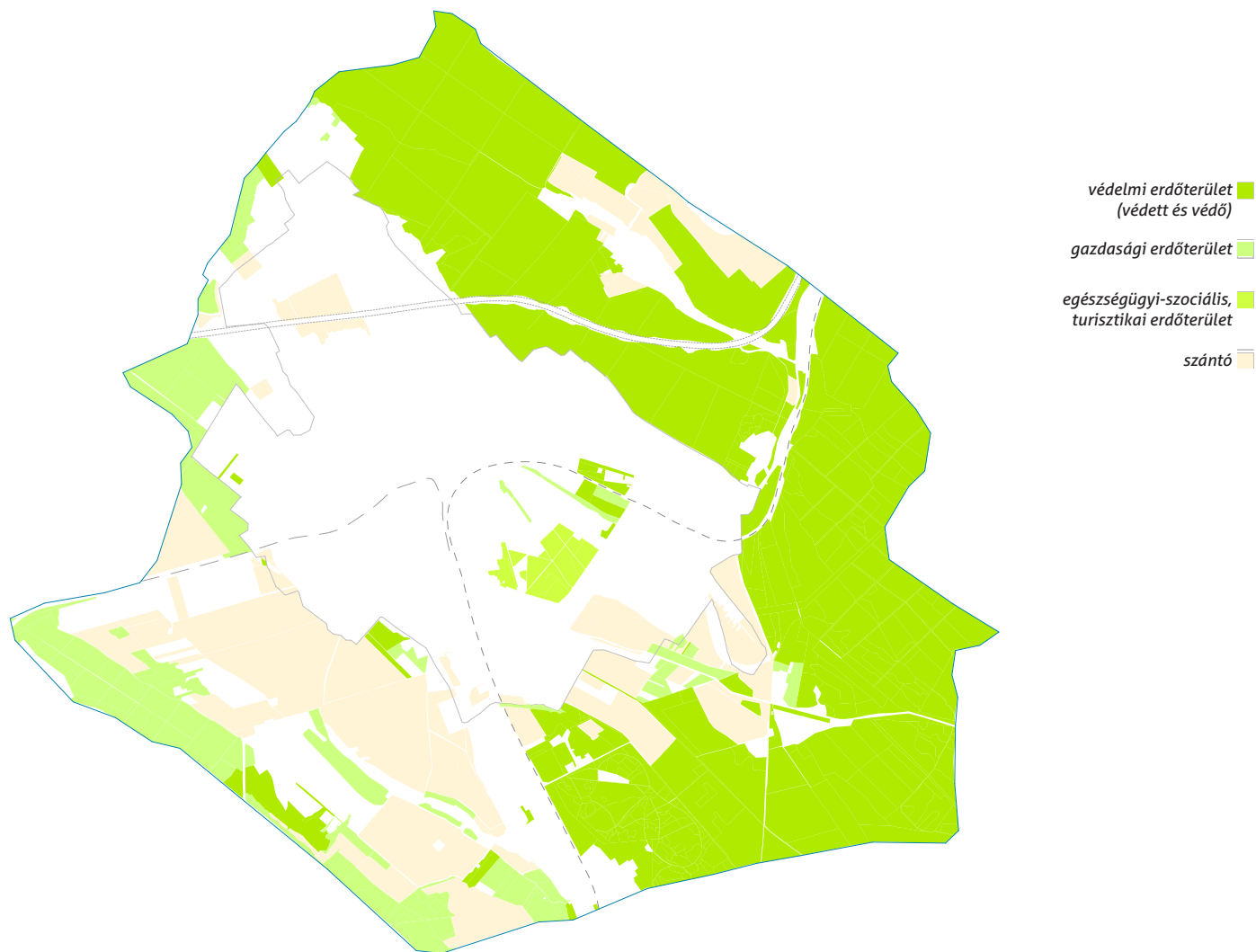

zöld város 1.5

Gödöllő egyik legvonzóbb és legértékesebb tulajdonsága az, hogy kiterjedt és jól ápolott zöldfelületekkel rendelkezik. Gondolhatunk itt a várost szinte körbeölelő hatalmas biológiailag aktív felülettel rendelkező erdőkre vagy a városközpontot egyedülállóan átfonó közparkok láncolatára. De ide tartoznak a kertesházas városrészek fasorral övezett utcáitól a virágos elő- és gyümölcsfás hátsókerteken át a balkonokra, erkélyekre, korlátokra akasztott növények összessége.

Akár kisebb akár nagyobb zöldfelületről van szó, azok tudatos és gondos telepítése, ápolása és fejlesztése nemcsak pillanatnyi lelkiállapotunk javítása miatt fontos, hanem egészségünk hosszútávú megőrzése érdekében is, a friss levegő utánpótlásán túl számos egyértelmű, de talán kevésbé szembetűnő pozitív hatást köszönhetünk a minket körülvevő növényzetnek.

inváziós fajok: más néven özönfajok, melyek megváltoztathatják a korábbi ökológiai viszonyokat, így kiszámíthatatlan hatást gyakorolnak a biológiai sokféleségre és komoly gazdasági károkat okozhatnak. Ilyen például a bálványfa vagy a jól ismert biológiai károkat okozó parlagfű.

környező erdők

Fontos, hogy ezt a Gödöllőre jellemző dombkaréjjal határolt városziluettet, a városképünk dús zölddel borított hátterét megőrizzük.

Az erdővel borított domboldallal határolt északkeleti városrészek (Blaha, Kertváros, Máriabesnyő) esetében kiemelt figyelemmel válasszuk meg a telkünk elé, kertünkbe ültetendő növényeket. Kerüljük az inváziós fajok (lsd. fenti magyarázat), gondoskodjunk azok irtásáról, hogy elkerülhessük a természetes élőhelyek özönfajokkal való befertőződését.

Ezeken a területeken, ha nagylombú fát szeretnénk ültetni, részesítsük előnyben a közeli erdőkben is fellelhető fajtákat vagy közeli, hasonló rokonfajokat. Legjellemzőbb erdőtársulások a környéken a juharos- és hársas-tölgyes.

mezőgazdasági területek

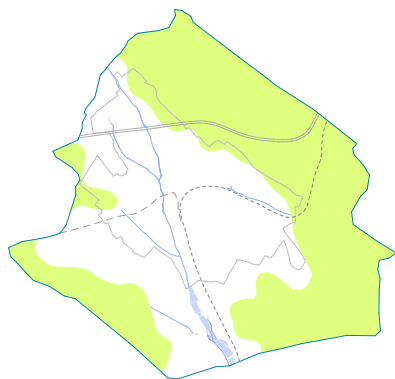
Egyre kevesebb, de még jellemző a külterületeken és a belterületek külterületekkel határos zónáiban a mezőgazdasági termőföldek, gyümölcsösök jelenléte. Visszamenőleges jelenlétükről tanúskodik számos utcanev is (pl.: Alma, Barackos, Meggyes utca).

Fontos szempont az ilyen területek esetén, hogy kerüljük a monokultúrás, azaz kizárólag egy adott növényfajta nagy kiterjedésű termesztését. Az így művelt föld könnyen kifárad és érzékenyebb, sebezhetőbbé válik a betegségekkel szemben. Törekedjünk a vetésváltó és a több terményfajta egyidejű termesztésére! Emellett fontos a növényvédőszeres minimalizálása, kiemelten a lakóterületek közelségében!

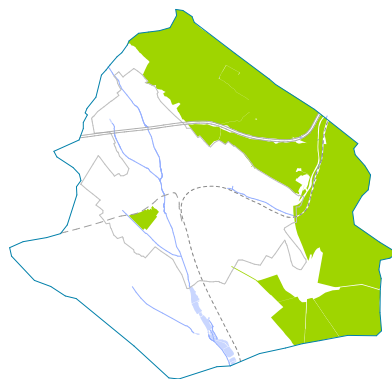
Tartsuk tiszteltben a madarak kedvelt élőhelyeit, a cserjés-bokros társulásokat. Amellett, hogy az így otthonra lelő madarak megadályozzák a kártevők túlzott elszaporodását, ezek a növényzónák csökkentik a szél romboló és zavaró hatásait.

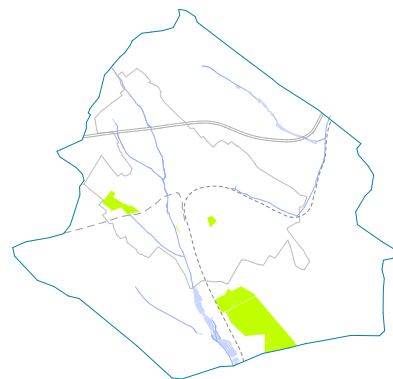
Gödöllő közigazgatási területén lévő természetvédelmi szempontú kijelöléssel érintett területek

Tájképvédelmi területek
tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Országos jelentőségű védett természeti terület
Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet
Gödöllői kastélypark Természetvédelmi Terület

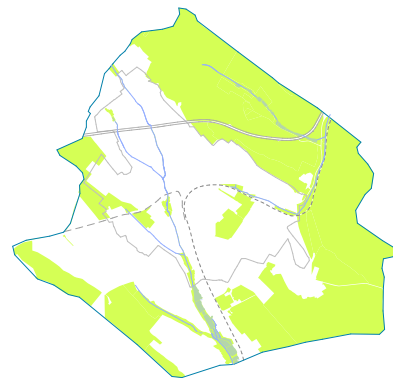
Helyi jelentőségű védett természeti terület
Erzsébet-park Természetvédelmi Terület
SZIE Mezőgazdasági és Környezettudományi
Kara Növénytani és Ökofiziológiai Intézetének
Botanikus kertje Természetvédelmi Terület
Gödöllői Arborétum Természetvédelmi Terület

Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi terület - Natura 2000
Gödöllői-domság kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUDI 20023)

Ex lege védett láp
ex lege - azaz törvény erejénél fogva - országos jelentőségű védett természeti emlék

Országos Ökológiai Hálózat övezete
magterület, ökológiai folyosó és pufferterület övezetei

közparkok

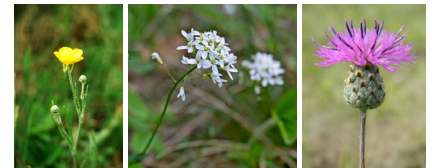
Gödöllő olyan szerencsés helyzetben van, hogy a városközponton belül több nagyterjedésű közpark található. Ennek a zöldfelület-láncnak a minél erősebb összekötése jelenleg is zajlik, a jövőben pedig az Erzsébet-park előtti tér átalakítása vagy az egykori Hattyús-tó helyére tervezett városi biodiverzitás-szigettel összefüggő fejlesztések méginkább erre segítenek majd rá.

A közparkok növényzetére jellemző a Kárpát-medencében honos fajok jelenléte. A ligetekkel tagolt és egymásba kapcsolódó kisebb-nagyobb mezők a kikapcsolódás és az aktív pihenés helyszínei.

A Kastélypark vagy más néven Felső-park az angolparkokra jellemző romantikus tájképi kert, néhány a korábbi barokk kertből megmaradt elemmel pl. a gesztenyefasor nyomvonala, Királydomb.

A park mélyebben fekvő részében maradtak fenn a Gödöllő környéki homokpusztarétekhez hasonlítható gyepfoltok, amelyekben fellelhető a védett növénynek számító selymes boglárka, janka tarsóka, budai imola.

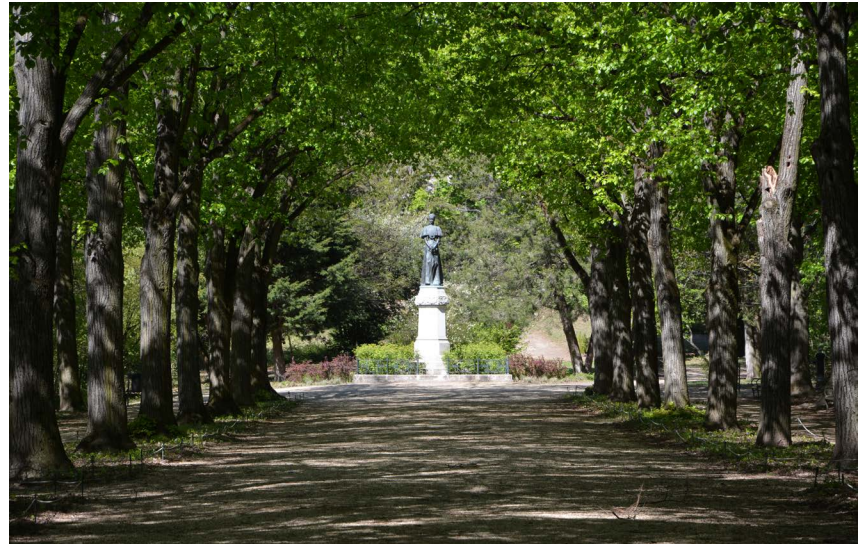
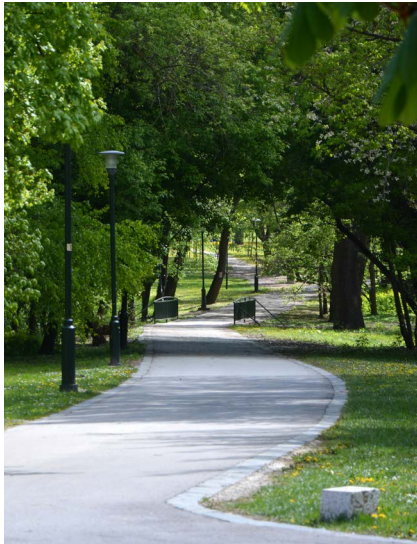
A ligetesen ültetett facsoportokkal szegélyezett, lágyan ívelő útrendszer az Alsó-parkra is jellemző. Az itt kialakított futókör, játszótér és az erdei edzőpálya aktív kikapcsolódás helyszínei.

Az Életfa előtti japáncseresznye fasorral határolt mező a Magyar Szabadság Napja rendezvényeknek ad évről évre otthont.

A keresztülfolyó Rákos-patak által kialakított mikroklímának is köszönhetően a park gazdag növény- és állatvilággal rendelkezik.

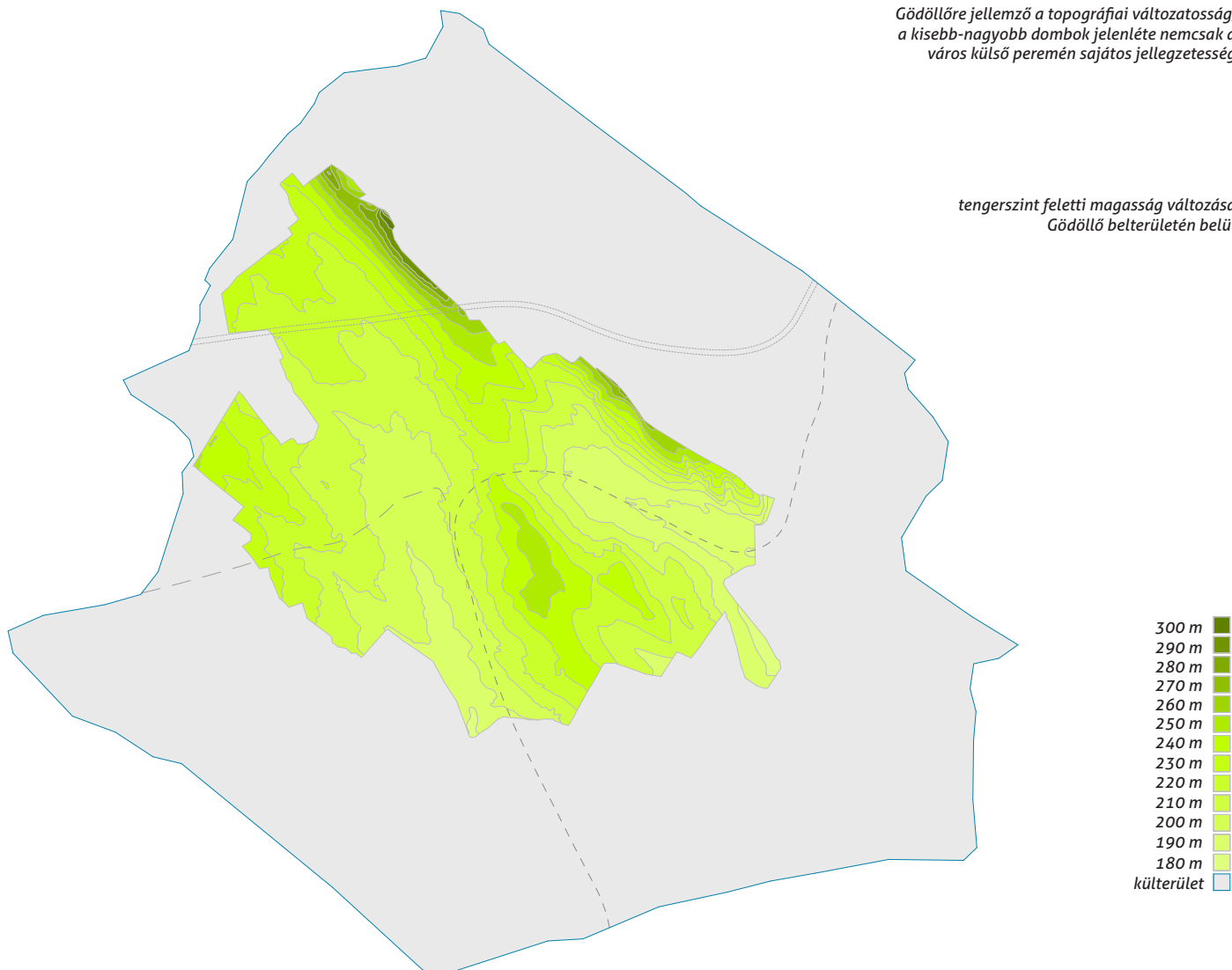
Az Erzsébet-parkban áll Gödöllő különösen szép barokk emléke a Grassalkovich I. Antal gróf megrendelésére, feltehetőleg a kastély tervezője, Mayerhoffer András által épített Kálvária. Az egykor víztározóként funkcionáló építményt 2011-ben újították fel. A járható felső terasz miatt csapadékra különösen érzékeny, időjárásnak kitett építményről van szó, amelyre mindannyiunknak fokozottan kell figyelni.

Közel száz féle örökzöld díszíti az Erzsébet királyné váratlan és tragikus halálát követően, 1898 novemberében létesített parkot. Krími hársakkal szegélyezett sétány vezet a Gödöllőt otthonának tekintő királyné szobrához. A szobor háta mögött egy sziklahalom magasodik, kövei az akkori Magyarország hatvannégy vármegyéjét jelképezik. Tervezője, Zala György szobrászművész, a kompozíció tetejére egy fehér mészkőből faragott királyi koronát helyezett.

Gödöllőre jellemző a topográfiai változatosság,
a kisebb-nagyobb dombok jelenléte nemcsak a
város külső peremén sajátos jellegzetesség

tengerszint feletti magasság változása
Gödöllő belterületén belül

*az összeérő fakoronák lassabb sebességre
ösztönzik a gépjárművezetőket*

szívügy: egy 2014-ben végzett átfogó tengertúli tudományos kutatási eredmény szerint, azoknál, akik a szomszédságukkal jó kapcsolatot ápoltak 22%-kal kevesebb szívinfarktust regisztráltak, azokhoz viszonyítva, akik folyamatos konfliktusokba keveredtek közvetlen lakóközösségi tagjaikkal

város, mint közösség 1.6

A város nemcsak épületek összessége és az utcák hálózata, hanem egy egymással kapcsolatban élő emberek közössége. Egyéni identitásunk fontos hányada lakóhelyünkhöz köthető tulajdonságokból áll.

Az utcánk vagy éppen lakótömbünk, lépcsőházunk fontos szociális háló. Egyáltalán nem mindegy milyen viszonyban élünk a szomszédunkkal, például kire bízhatjuk a kulcsot, ha munkaidőben jönne a szerelő.

Szomszédainkkal való kapcsolattartás nemcsak emberi kommunikációs csatornákon keresztül történik, hanem építészeti gesztusokkal is kifejeződik az egymásra való odafigyelés. Így értelmezhetjük az utcaképi illeszkedést közösségi erőként, ami semmiképpen nem jelenti a monotonul ismétlődő hasonlóságot, inkább egy harmonikus, rendezett összképet, amiben minden résztvevő jól érzi magát.

Gödöllő hangulata, légköre, kisvárosi jellege sokak számára vonzó. Az itt élő emberek kedvessége, együttműködése, barátságos hangulatot teremt a mindennapokban az egyszerű utcai üdvözlésektől, a kisvárosi eseményeken át a városi hivatalos rendezvényekig. Elemezhetjük ennek okait, feltérképezhetjük e jelenség hátterét, egyet viszont mindezek nélkül is biztosan kijelenthetünk: a város életét, a lakók mindennapjait nagyban meghatározzák az erős és összetartó gödöllői közösségek.

Keressük fel és kapcsolódjunk be a közösségek valamelyikébe, melyeken keresztül tudatosan alakíthatjuk városunk, épített környezetünk jövőjét is. Ezentúl számos lehetőség adódik, hogy közvetlen környezetünket szépítsük, formáljuk, akár kisebb akciók keretében is. Így bekapcsolódhatunk egy buszmegálló közös újrifestésébe, lakótömbünk előtti zöldfelület kialakításába vagy éppen egy utcabál szervezésébe!

Évről-évre meghirdetik városunkban a Tiszta Udvar Rendes Ház Programot, melynek célja a közvetlen környezetünk szépítése. Keressük az évenként megjelenő felhívást, csatlakozzunk a programhoz!

városrészek

központ

Jellemző rá a különböző korszakokból származó épületek keveredése, melyeket igényes köztér-hálózat köt össze. Az itt található nagy számú középület mellett a lakóházakra jellemző a hajlított és hosszú házak dominanciája, de találunk telepes beépítésű területeket és néhány igényes villaépületet a városmagban.

haraszt

A legnagyobb részét családi házas övezet teszi ki, kertvárosias beépítési jellemzőkkel, de találunk számos kispolgári háztípust is. Északi részén kereskedelmi és ipari funkciókat találunk.

blaha

A korábbi uradalmi szőlőskert majd kedvelt nyaralóhely ma javarészt domboldali és kertvárosias beépítésekkel rendelkező lakóterület.

kertváros

Nagy kiterjedésű családi házas lakóterület, kellemes, fákkal övezett utakkal. A kertvárosias beépítési karakter jellemző, viszont a központhoz közelebb eső területeken a kispolgári háztípus dominanciáját figyelhetjük meg. Északi részen domboldali beépítési sajátosságú területet találunk.

máriabesnyő

A terepadottságok miatt többnyire domboldali beépítésű területek illetve kertvárosias karakter jellemzi. Azonban a Kegyetemplom közelében a történeti beépítések: a hajlított és hosszú házak jellemezők.

egyetem

Oktatási és kutatási épületek túlsúlya mellett a telepszerűen épített lakóépületek jellemzik a területet.

fenyves

A kertvárosias karakterű lakóépületek mellett itt lelhető fel a legnagyobb számban a századfordulóról megmaradt nyaraló- és villaépületek.

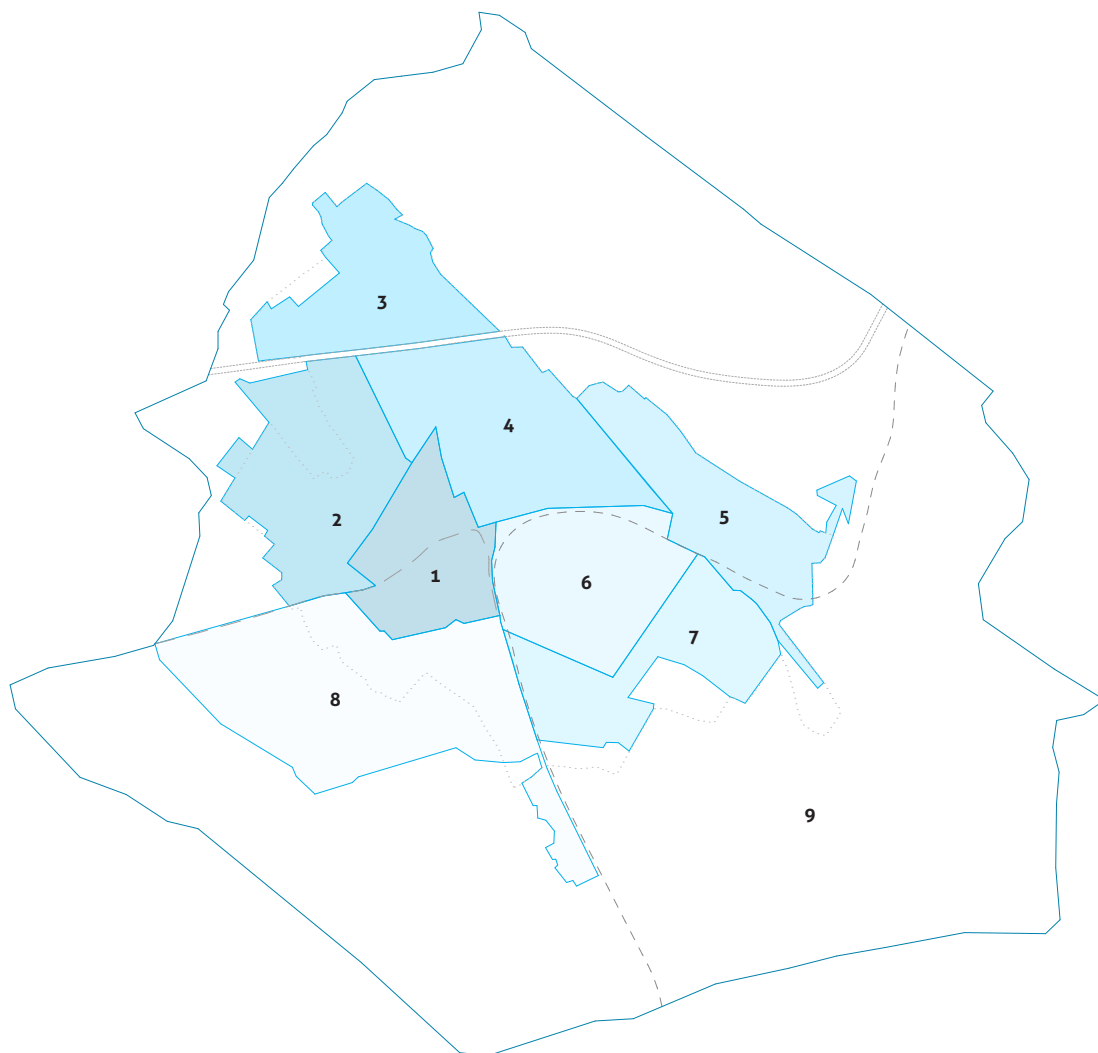
alvég

A lakóépületeket tekintve kertvárosias illetve kispolgári és hosszú házas beépítéseket találunk a területen.

külterületek

A várost észak, kelet és dél-kelet felől egybefüggő erdőterületek határolják, míg délen és nyugaton inkább mezőgazdasági és vegyes területek jellemzik.

Gödöllő városrészei

<i>Központ</i>	1
<i>Haraszt</i>	2
<i>Blaha</i>	3
<i>Kertváros</i>	4
<i>Máriabesnyő</i>	5
<i>Egyetem</i>	6
<i>Fenyves</i>	7
<i>Alvég</i>	8
<i>Külterületek</i>	9

eltérő karakterű beépítések

Történeti településközponti / egyéb (al)központi terület

Lefedi egyrészt a Központi városrészt másrészt a jelentősebb, forgalmasabb be- és kivezetőutak menti beépítéseket, városrészek alközpontjait. Ezeken a területeken dominánsak a városias beépítési típusok. Így az épületek többsége az utcára kifordulva (hajlított ház) vagy kifutva (hosszú ház) zártabb karakterű utcaképet alkotnak. Itt sok esetben tömörebb kerítés is kialakítható.

hagyományos kertvárosias beépítésű terület

A városrészek közül jellemző a Haraszt, Blaha, a Kertváros, Máriabesnyő és az Alvég beépítési sajátosságaira. A házak előtt előkertet találunk és jellemzően oldalhatáros vagy szabadonálló beépítési módot. Gödöllőre talán leginkább jellemző karakter.

domboldali beépítésű terület

Az utcakép karaktere helyett a város különböző pontjairól feltáruló szövetszerű beépítés kialakítása a cél: hiszen ezeken a területeken a saját panoráma mellett a szomszéd kilátását sem akadályozhatja épületünk. Éppen ezért itt megengedhető a lapos tetős kialakítás is. Fontos, hogy épületünk minél inkább reflektáljon a terepadottságokra.

átalakult/átalakuló beépítésű terület

A közelmúltban alakultak, alakulnak át az eddigi többnyire mezőgazdasági használatú területek. Találunk itt nemrég kialakult/folyamatosan alakuló családi házas részeket (Csanak, Újfenyves), itt nagyobb alapterületű, oldalhatáros vagy szabadonálló beépítésre van lehetőség, továbbá újonnan kiépülő iparterületeket is.

campus terület

Pavilonos, szabadonálló beépítésű oktatási és lakóépületek laza szövedéke nagy kiterjedésű zöldfelületekkel.

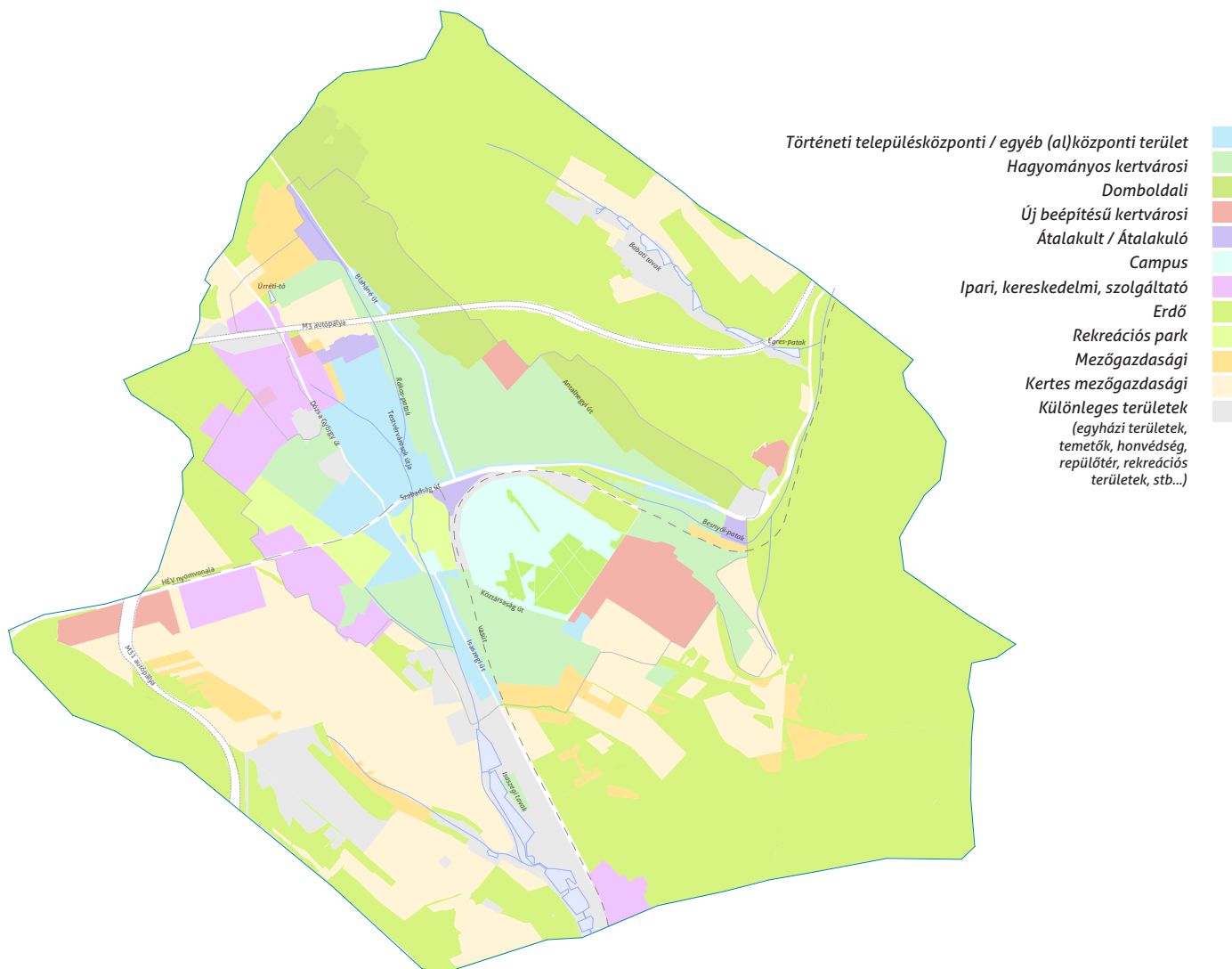
ipari , kereskedelmi, szolgáltató terület

Jellemzően nagy telkeken, nagy alapterületű, kompakt tömegkialakítású, csarnokszerű épületekkel beépített területek. Itt a funkcióból adódóan megengedett a nem hagyományos anyaghasználat és tömegformálás.

különleges területek

Speciális beépítésű területek. Ide tartoznak az egyházi területek, temetők, honvédségi és repülőtéri, valamint rekreációs célú területek.

eltérő karakterű beépítésű településrészek Gödöllőn

42 hagyományos épülettípusok és mai használatuk

egysoros háztípus 4.1

Azokon a településrészekén, ahol a történetileg keskeny, hosszú telkek a jellemzőek, oldalhatáron álló beépítés alakult ki. Sok esetben a házak előkert nélküliek, oromfalukkal kifutnak az utcafrontra.

Alapesetben ezen homlokzaton két hosszúkás arányú ablaknyílás található vagy ritkább esetben a keskenyebb házak esetén egy középén. Efölött a padlástérről nyíló kisebb méretű, gyakran keretezett nyílás jelenik meg. A házak bejáratát is ezen a homlokzaton alakították ki, melyen belépve a tornácra érkezünk, ahonnan nyílnak a ház helyiségei. Mivel hagyományosan ezt a típust hátrafele hosszanti irányba bővítették (többnyire gazdasági épületekkel) ezért egysoros vagy hosszú háznak nevezzük őket.

Javasolt az utcára merőleges tetőgerinc és a közvetlen környezetben jellemző tetőhajlásszög alkalmazása. Ez jellemzően 35-45 fok közötti. Azért is érdemes ilyen tetőt alkalmazni, mert így nem árnyékoljuk le a saját és szomszédunk kertjét, illetve gazdaságosan kihasználható geometriájú tetőtér alakul ki, valamint a déli tetőfelületre esetlegesen épített napelemek hatékonyan tudnak működni. A településkép egységességét segít megőrizni, ha a ház oromzattal fordul az utca felé, és nem kontyolt tetővel.

Utcával párhuzamos gerincű utcai szárnyat csak ott érdemes építeni, ahol a környező épületek már ilyenek. Keresztbe beforduló belső épületszárnyat csak kellően széles telkek esetén érdemes alkalmazni, ott is megfontolással: ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre. Bővítsük inkább épületünket sorolva a hátsókert irányába. Az utcai homlokzatot ne növeljük meg. Ha tetőtérbeépítésben gondolkodunk, helyezzük el ezt az épület hátsó szakaszán, hogy a kialakult utcaképet ne bontsuk meg.

Az utcai homlokzati nyílászárók hagyományosan igényes kialakításúak, ügyeljünk erre a felújítás vagy csere során is. Őrizzük meg a meglévő ablak osztást illetve az utcára nyíló bejáratot ne falazzuk be, hiszen ezek az elemek jelentősen befolyásolják a homlokzat arányait!

Ezt a tradicionális beépítési módot ne becsüljük alá, számos kortárs átalakítási, újraértelmezési példa mutatja, hogy ma is élhető, jól használható ház tud létrejönni újragondolása után.

Hagyományosan nem idegenek a karakteres színnel mázolt faszerkezetek e típus esetén. Figyeljük meg, hogy legtöbb esetben az oromfalat erőteljes vízszintes tagozat határolja.

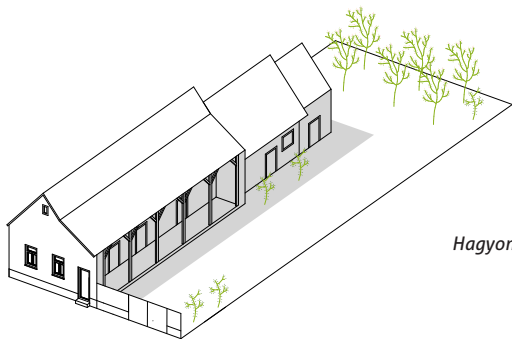

A felső sor olyan jó példákat mutat, melyek esetében az eredeti homlokzati arányokat teljes mértékben megtartották a felújítás során. Sok esetben a homlokzati bejárati ajtó már nem használatos, de harmónikus utcakép és a homlokzati arányok miatt megőrzendő.

A két alsó fotón azt figyelhetjük meg, hogy hogyan lehetséges, akár kortárs építészeti eszközökkel, ezt a háztípust bővíteni.

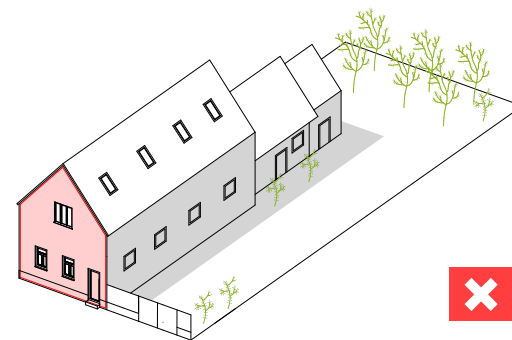
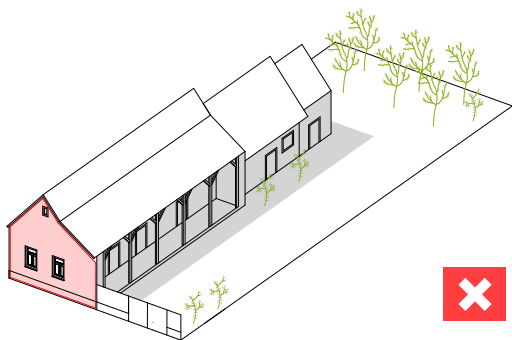
Az utcai homlokzat harmonikus arányait kissé átértelmezve, az udvarról megközelíthető, épületen belül elhelyezett gépkocsi tároló is kerülhet az utcafrontra. A bővítés mindkét esetben a kert hátsó részében történt, ahol akár két lakúszint is kialakítható anélkül, hogy a karakteres utcakép sérülne.

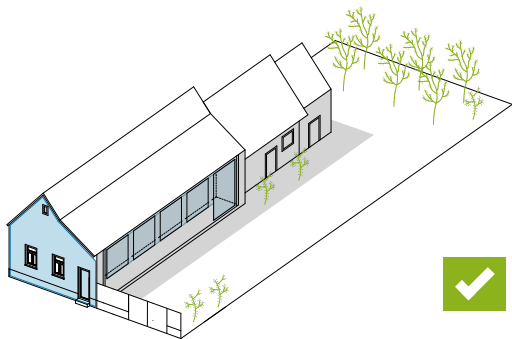
Hagyományosan ~6 méter széles és ugyanilyen magas homlokzat fut ki az utcára.

Ne falazzuk be az utcára nyíló bejáratot, ha csak vaknyílásként is, de tartsuk meg, mert befalazása esetén a homlokzati arányok jelentősen módosulnak, ezzel az utcakép harmonikus ritmusa megtörik.

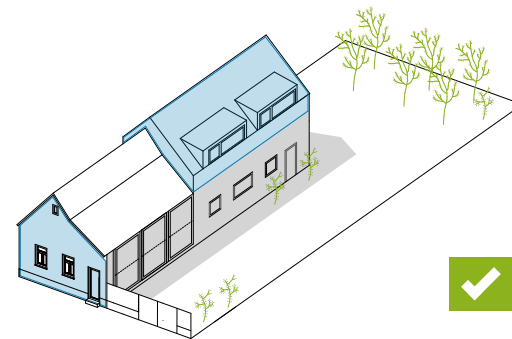

Tetőtér beépítésnél, emeletráépítésnél ne az utca felőli tömeget bővítsük, mert az utcai homlokzat aránya ezzel teljesen megváltozik.

Akár beépítjük, akár beüvegezzük, a tornác hasznos és kellemes tere lehet lakóterünknek.

Ha az utcától távolabb eső épületrészen alakítunk ki két lakószintet az utcakép nem változik.

hajlított háztípus 4.2

Többnyire a Városközpont területén találhatjuk meg a sorolt háztípus városiasodott továbbfejlődését. Az utcafronti oromfalat az utcával párhuzamosan befördítették, innen származik az elnevezése is. A polgárosodás jeleként megjelennek az egész utcafronton végigépített házak, ahol a bejáratot, az igényesen kialakított bejárati kaput is az utcai homlokzatba komponálták. Így létrejövő utcakép egy zártabb, városiasabb forma, ahol a kerítés eltűnik és erőteljes karakterképző elemként jelennek meg az ablakok és a nagykapu.

A homlokzati anyaghasználatra jellemző az eltérő anyagú, gyakran erőteljesen különböző színű és anyagú lábazat alkalmazása. Megjelennek a finom homlokzatképző elemek, a sarokrizalitok, ropa téglából kirakott áloszlopok vagy éppen az egyéni gödöllői karakterképző törpeoszlopok. Az ablakok gyakran keretezettek, de legalábbis erőteljes kő, műkő vagy téglapárkánnyal rendelkeznek.

Az utcai ablakiosztásra leginkább a négy, keskeny arányú, három-vagy négymezős nyílászárók a jellemzőek. Felújításuknál, cseréjüknel tartsuk meg az eredeti elegáns arányokat, keressük a lehetőséget a hagyományos ablakléczprofilozások helyreállítására, újragyártására.

Bővítés esetén tartsuk tiszteletben az utcai párkánymagasságot, épületünket a hátsókert irányába bővítsük. Ha a tetőteret beépítjük, az utcafronton kerüljük el a kiugró tetőidomokat, engedjük be a napfényt lakóterünkbe tetősíklablakokon keresztül.

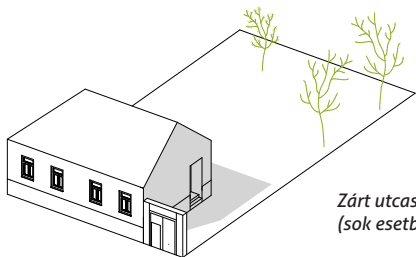
A kerítés felújításánál, új kialakításakor részesítsük előnyben a természetes, hagyományosan alkalmazott anyagokat (fa, tégl, kő). E háztípus esetében a kerítés tömör kivitelben is kialakítható, viszont kerüljük a monoton, teljes felületen egyetlen építőanyagot megjelenítő megoldásokat, merítsünk ihletet az eredeti, jó állapotban megőrzött, igényesen kialakított példákból!

megfigyelhető a tengelyesen, szimmetrikusan szerkesztett utcai homlokzat

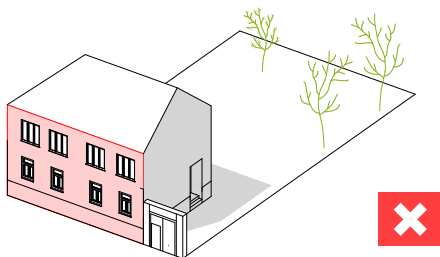
asszimmetrikus szerkesztettségű, letisztult formákkal rendelkező kortárs interpretációja a hajlított háznak

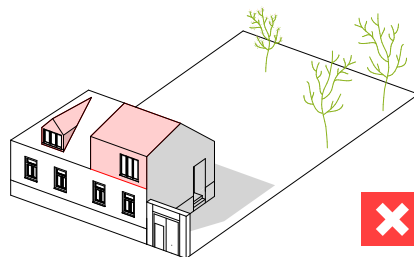

*Zárt utcasort eredményez a homlokzatmagas kapuépítmény.
(sok esetben fedett áthajtóval is előforduló típus)*

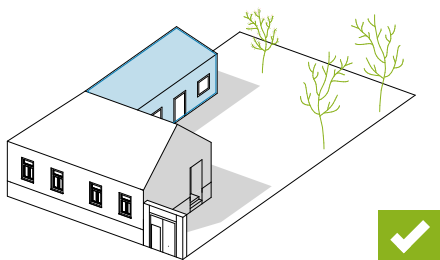
*Az emeletréépítés az utcafronti homlokzat arányait felborítja,
ettől a típustól idegen.*

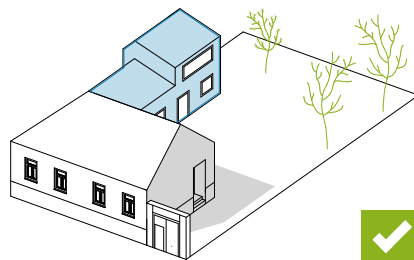
*Ne törjük meg a homogén tetőidom formáját. Kerüljük a bonyolult
a részleges tetőtérbeépítéseket és a tetőfelépítményeket.*

Az épületet inkább bővítsük a hátsókert irányában.

*Az utcai homlokzat takarásában akár két szintes épülettömeget is
kialakíthatunk az udvari szárnyban.*

kispolgári háztípus 4.3

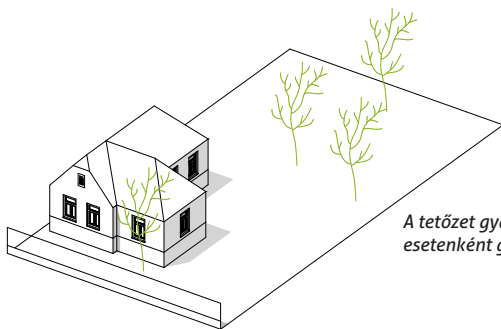
A századfordulón kialakuló lakóháztípusnak számos verzióját a legtöbb lakóterületen fellelhetjük. Ennél a beépítési típusnál megfigyelhetjük a tagolt háztömeget. Saroktelkeken kisebb toronykialakítással is találkozhatunk. Jellemzőes a homlokzat egy részén az utcafrontra kiforduló, kissé kiugró, csonkakontyos tetőidommal ellátott oromfalas kialakítás. Megjelennek a finom vakolatkialakítású részletek, a tagozatok, ablakkeretek és az igényes, olykor díszes ácsszerkezet, fa oromfaldísz.

Ablakfelújításnál vagy cserénél figyeljük meg az eredeti állapot osztásképzését, az utcai homlokzaton ennél a háztípusnál gyakori a hármasszatos, visszafogottan díszes ablakosztás, melynek középső mezőjének vízszintes osztása magassabban van a két szélső mező osztásához képest. Ha az eredeti redőny felújítása már nem lehetséges, mindenképpen rejtett redőnytokos új típust válasszunk.

A külső homlokzati szigetelésnél törekedjünk az eredeti vakolatarchitektúra reliefjének kialakítására, kerüljük a készen vásárolható, az eredeti tagozatoktól elütő profilok alkalmazását.

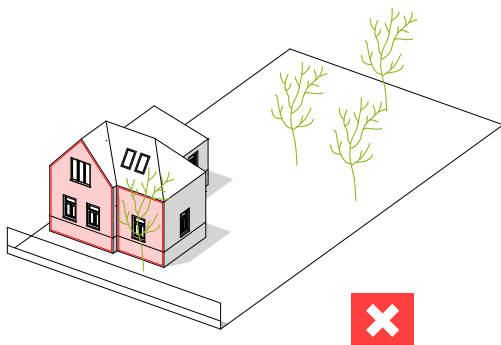
Az utcai homlokzatarányok megtartása érdekében a házbővítéseket a hátsókert felé alakítsuk ki. Ezen a részen akár tetőtérbeépítéssel is növelhetjük házunk alapterületét.

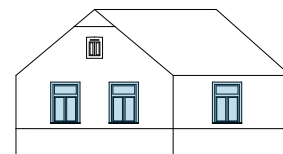
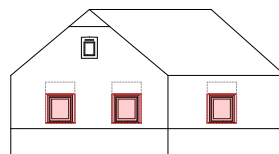

A tetőzet gyakran kontyolt. Az utcára néző tömeg véghomlokzata igényesen formált, esetenként gazdagabb kiképzésű.

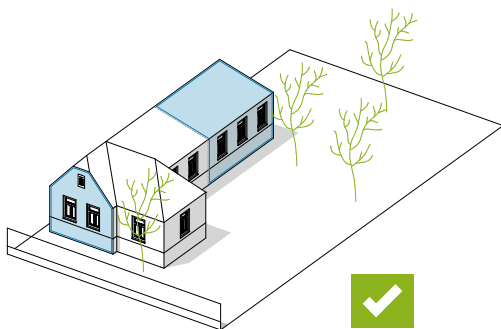
Ne változtassuk meg az utcai homlokzati arányokat emeletráépítéssel.

Az épülettípus karakterisztikus eleme az igényes kettő- vagy hármasszátú ablak. Felújításnál törekedjünk a visszaállítására.

Az udvar irányában bővítsünk, így megmarad az utcai homlokzat aránya.

A hátsó épületrészben akár kétszintes lakóteret is kialakíthatunk.

kocka típusház 4.4

A legtöbb lakóépületeket tartalmazó településrészen fellelhető épülettípus, a '70-es és '80-as években épült kockaház. Jellemző rá az egyszerű forma, négyzetes alaprajz, tetőformája sátoztetős. Felújításuk során ügyelni kell, hogy az utcai homlokzat arányait jelentősen ne változtassuk meg. Ha az utcafronti homlokzat nyílászáróit kicseréljük, kerüljük azt a megoldást, amikor közvetlenül a meglévő keretbe építik be az új nyílászárókat. Ilyenkor az utcai homlokzat aránya megváltozik, a belső terek a lecsökkent ablakfelületek miatt kevesebb fényhez jutnak! Ha a belső terek elosztása megengedi, a meglévő kettő utcafronti ablak helyett nyithatunk négy ablakot, melyeket egyenletesen elhelyezve barátságos utcai homlokzatot kapunk.

A településkép egységességét segít megőrizni, ha a sátoztetőt nyeregtetőre cseréljük, viszont fontos ilyenkor, hogy a ház ne az oromzattal forduljon az utca felé. Ha a tetőtér beépítésre kerül, részesítsük előnyben a tetősíklablakokat, a kiugró, nehezen kezelhető "kutyaház"-szerű tetőidomokkal szemben. A túl nagy tetőfelület zavaróan hat, ezért a manzárdtetős kialakítás nem ajánlott.

Karaktersztikus elem az utcafronti hármasszattú ablakpár.

Felújítás során sosem az ablakokba építsük be az új nyílászárót.

Az utcai homlokzat ritmusának jót tesz, ha négy keskenyebb ablakra cseréljük a meglévőket.

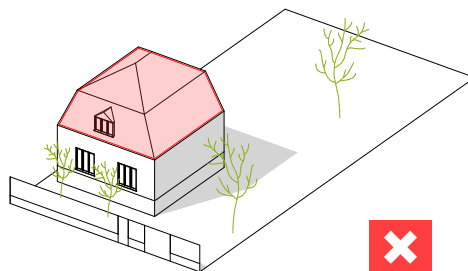
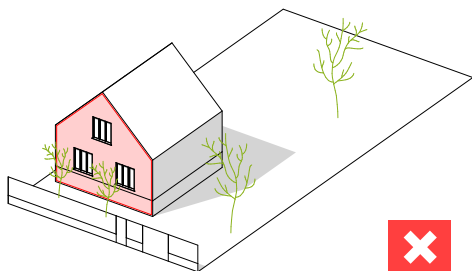

Kompakt tömegkialakítású, sátoztetős tetőidomú lakóépülettípus.

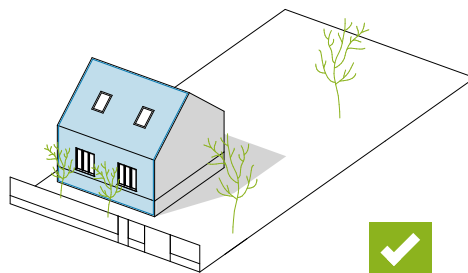
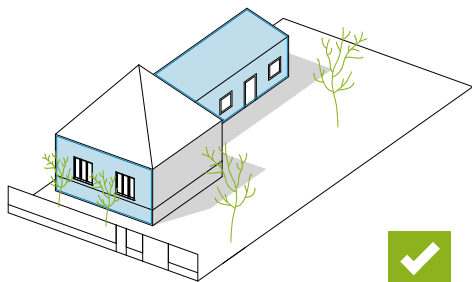
Ne változtassuk meg az utcai homlokzati arányokat tetőtér-beépítéssel. Így aránytalanul nagy utcafronti bútühomlokzat alakul ki.

Kerüljük el a manzárdtetős tetőtér-beépítést, ez ettől a típustól idegen tömegképzés Gödöllőn.

Bővítsük épületünket az udvar irányában a meglévő, oldalhatáros tetősíkot folytatva! Így megmarad az utcai homlokzat aránya.

Tetőtér-beépítésnél az utcával párhuzamos gerincű tömegformálást részesítsük előnyben! Tetőfelépítmények helyett használjunk tetősíklakot az utcafronti tetősíkon.

„Midőn Budapest Gödöllőnek levegőjében rejlő kincsét teljesen fel fogja ismerni, akkor Gödöllőre nézve ismét új korszak fog bekövetkezni. Gödöllő Magyarország fővárosának nyári városává leend.”

Odrobenyák Nepomuk János plébános feljegyzése 1875-ből

villa-szerű épületek 4.5

Általában nagyobb méretű telkeken, a város külsőbb részein (Fenyves, Blaha, Máriabenyő) találkozunk ezzel az építési formával. De néhányat közülük a Városközpont területén is találunk, gondoljunk csak a Nagy Sándor házra vagy a Körösfői-Kriesch Aladár műteremházára.

Rendszerint nagyméretű, rendezett kertek közepén, az utcafronttól jelentősen visszahúzva építkeztek. Több altípusa létezik, az egészen egyszerű téglány tömegű, tornácos kialakítású vadászház-szerűtől az összetett tetőidomokkal kialakított magánvilláig. Mindegyikükre jellemző az igényes, helyi hagyományokat tiszteletbentartó természetes anyaghasználat (tégla, kő, fa, vakolat) és a gondos részletképzés. Minden esetben fontos a kerttel való közvetlen kapcsolat. Jellemzően lejtős terepen épültek, ahol külön figyelmet fordítottak a kilátásra.

Mai párhuzamuk a szintén a főként domboldalakon (Antalhegy, Blaha, Fenyves, Máriabenyő), nagyobb telkek esetében épülő szabadonálló villa-szerű családi házak. Tekintsünk példaként a klasszikus villák építészeti megközelítésére. Merítsünk ihletet a harmonikus tömegformálásból és keressük a lehetőséget a környezettel, kerttel való közvetlen kapcsolatra. De használjuk bátran a kortárs építészeti formákat, tömegalakítást.

Nemcsak az ilyen épületekből ígérkezik vonzó panoráma a városra, hanem a város különböző pontjairól is jó rálátás kínálkozik a beépített domboldalakra. Megfigyelhetjük az erre a beépítésre jellemző szövet-szerű telepítést. A szomszédos épületek kilátási lehetőségeit ne akadályozzuk fölöslegesen magas, kihasználatlan tetőépítményekkel. Ezeket a területeken a lapostetős kialakítás is alkalmazható.

Az ilyen háztípusok alkotta utcák esetében kevésbé az utcára forduló épülethomlokzatok, hanem inkább a kerítések, támfalgarázsok és a kert növényzete alakítja, formálja az utcaépet. Törekedjünk a megfelelően áttört kerítések alkalmazására, a támfalgarázs kialakítása esetén ügyeljünk arra, hogy a szükségszerűen tömör falfelületek elé, vagy rájuk futtatva minél több, de könnyen karbantartható zöldfelületet hozzunk létre.

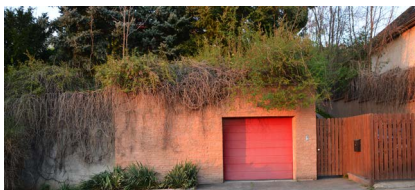

domboldali beépítés 4.6

A Blaha városrész meredek utcáiban, valamint az Antalhegyen álló házak külön említést érdemelnek. A dombra való rálátás miatt az ott álló házak térbeli szövetként érzékelhetőek, e miatt az összkép sokkal fontosabbá válik, hiszen messziről is érzékelhető. A fentiek miatt ezeken a területeken általában nem a hagyományos öt méteres előkert van előírva. A szabályzat engedi a nagyobb előkert kialakítását, amely lehetővé teszi a felfelé emelkedő telkek esetén a domboldalra való felhúzóaszt és a feltáruló panoráma kihasználását. A hagyományosan keskeny telkek esetén azonban ilyenkor is figyelembe kell venni a már kialakult beépítést, hogy a szomszédos ingatlanok kerthasználatát ne zavarjuk. A szomszédos előkertekhez való illeszkedés csak az átlagostól szélesebb, általában több telek összevonásával kialakuló telkek esetén nem elvárás. Ebben az esetben villaszerű, szabadon elhelyezett épület telepítése is megengedett, amelynek formálásánál - a szomszédoktól való viszonylag nagy távolság, és a javasolt zöldbe ágyazottság miatt a tömegformálás is szabadabban kezelhető.

Arra kell törekedni, hogy a házak ne takarják el egymás kilátását, és hogy ne adódjon zavaró rálátás a szomszédos hátsókertekre.

Itt ahol házak nem alkotnak szoros, vagy szabályos utcaképet a Főépítésszel történt egyeztetés alapján részben vagy teljes egészében lapos- vagy terasztetős épület is építhető, vagy az előírtnál alacsonyabb hajlásszögű tető is kialakítható.

A lapostetőket épületenergetikai, esztétikai megfontolásokból – főként ha arra máshonnan rálátás nyílik - elsősorban zöldtetőként javasolt kialakítani. Az élő, növényzettel borított tetőfelületet alacsony hajlásszögű tetőknél is ki lehet alakítani.

A gyakran kanyargós, változó meredekségű utcákban gyakoriak a támfalak, és így a támfalgarázsok is. Ezen a területen a kialakult helyzetet ebből a szempontból is elemezni kell. A tervezett megoldás utcaképpen gondolkodó, a meglévő formákat és anyagokat figyelembe vevő legyen.

az települést övező erdők átmenete, a város különböző pontjairól feltáruló szövetszerű beépítés jellemzi a gödöllői domboldalakat

telepszerű beépítés 4.7

A többlakásos lakóépületek esetében nem feltétlenül kell kizárólag a többemeletes paneles lakótömbökre gondolnunk. A század első feléről is maradt néhány példa ezekre városunkban (többlakásos téglapépület a Palotakert hévmegállónál vagy a Rendőrség épülete mellett álló jellegzetes téglahomlokzatú épület). Ennél nagyobb számban találunk az ötvenes-hatvanas években épült példákat. A kiváló építész - Rimanóczy Gyula által tervezett egyetemi lakótelep, melynek sajátos, népi építészeti elemekből átemelő formanyelve a szocreál építészeti kiemelkedő alkotása. Vagy éppen a Munkácsy Mihály utcában álló jó arányú, karakteres lakóépületek.

A telepes beépítésű épületek felújítása esetében a legfontosabb szempont, hogy mindig tervezetten, az egész épületre vonatkozóan alakítsuk ki a koncepciót. Sosem szabad kizárólag egy-egy lakás saját igényeit kiszolgálni (homlokzatfestés, hőszigetelés kialakítás, erkélybeépítés).

Ha lakótömbünk egy nagyobb lakótelep része, vegyük figyelembe az egész negyedre vonatkozó karaktereket, előforduló homlokzati színhasználatot. Energetikai felújításnál részesítsük előnyben a komplex energiatudatos felújítást.

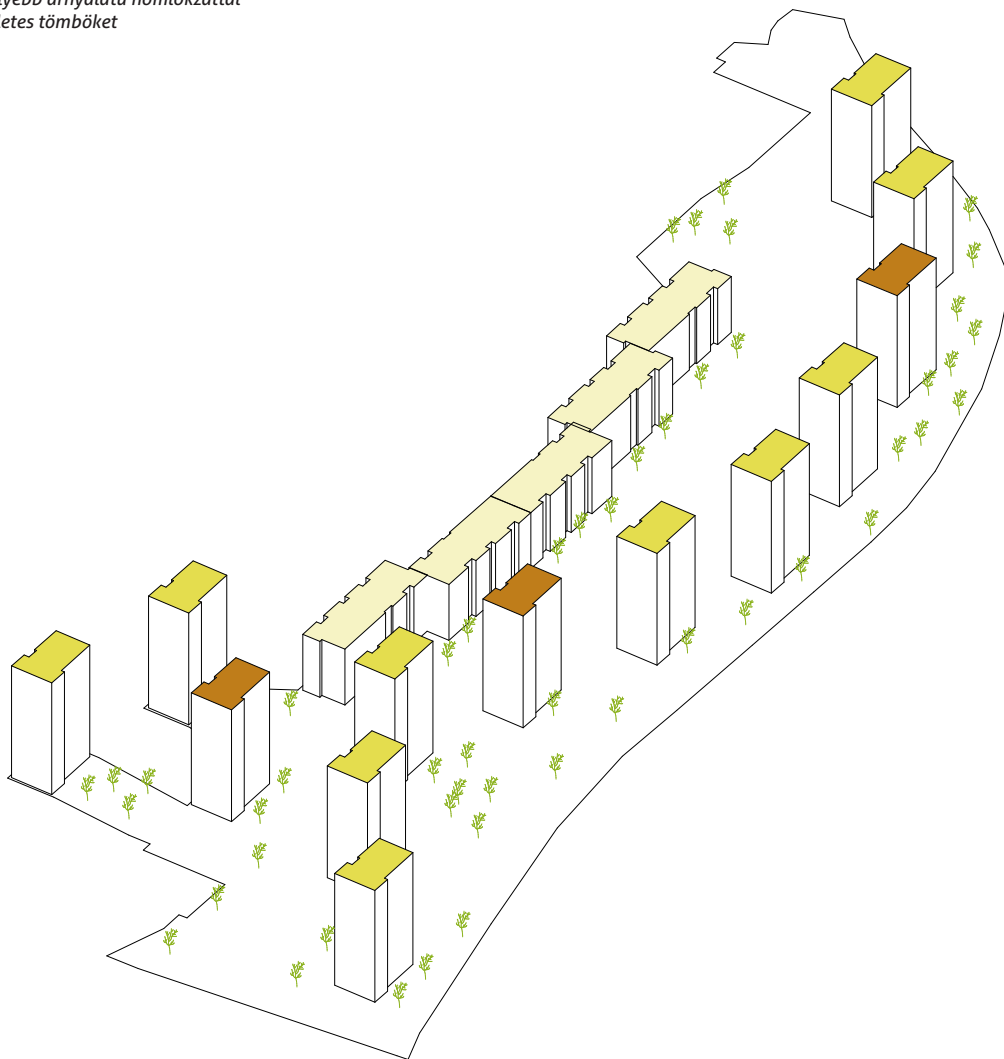
Az épületeket körülvevő zöldfelületek ápolásában, fejlesztésében akár az ottlakók is résztvehetnek. Legyünk kezdeményezők közösen a közvetlen környezetünk alakításában. Ötleteinkkel bátran keressük fel a Főkertészt, aki szívesen ad útmutatást a megvalósítás felé.

Mivel a lakótelepek homlokzatfelületei jóval kitéttebbek a tekintetnek, ne használjuk erkélyünket tárolónak, törekedjünk a rendezett megjelenésükre, tartsuk be a parabolák, antennák kihelyezésére vonatkozó szabályokat.

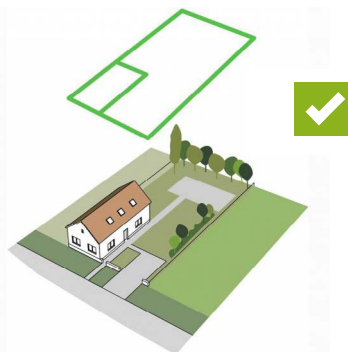
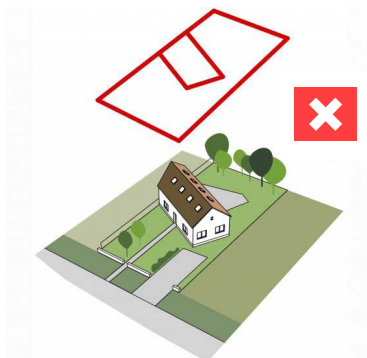
Nem lehet külön egységeket önállóan felújítani, ez kizárólag az egész háztömbre vonatkozó színtervvel lehetséges. Kerülni kell a rikító színeket, az öncélú grafikai elemek megjelenését, és a homlokzatfelület túl sokféle színárnyalattal való festését, illetve a túl kicsi felületekre való bontását.

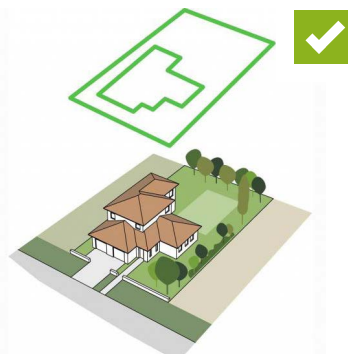
*a palotekerti lakótelep homlokzatszínezési
sémája mutatja a néhány, eredetileg is
karakteresebb, mélyebb árnyalatú homlokzattal
rendelkező tízemeletes tömböket*

új építésű házak telepítés

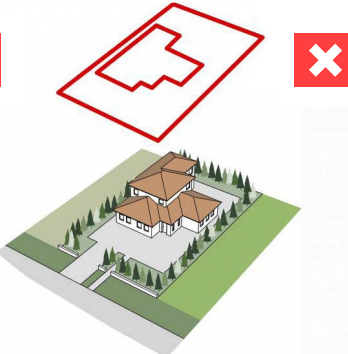
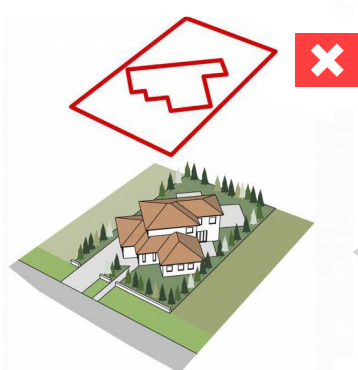

Azokon a településrészekben ahol a házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt.

Az átalakuló új településrészekben a családi házak telepítése szabadon álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára párhuzamos és merőleges rendszerű.

Az átalakuló, új településrészekben nem elfogadható, ha egy ház az utca vonalától elforgatott rendszerbe van telepítve.

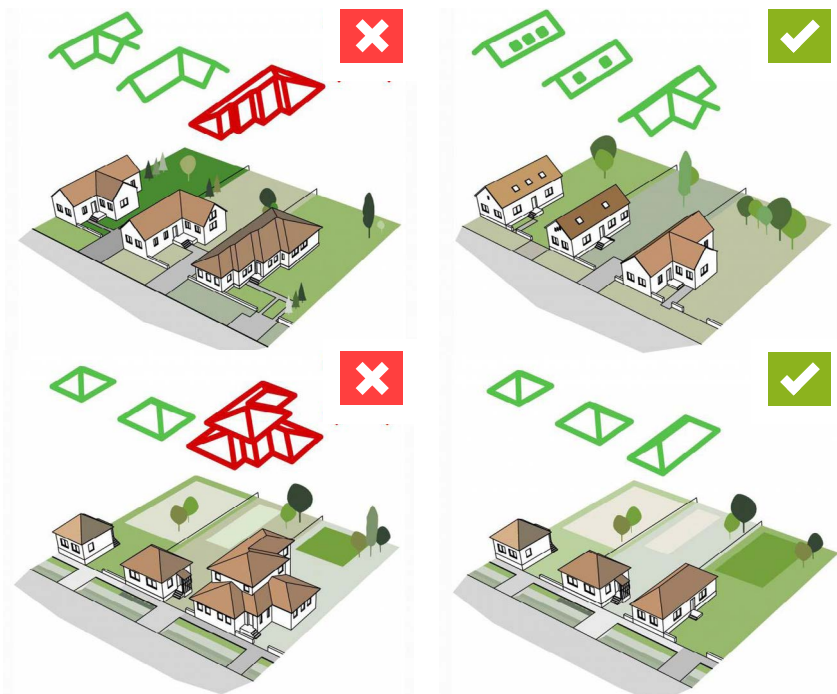

A családi házak telepítése akkor megfelelő, ha az utcával, a telek utcafronti részével párhuzamos. Az épület a telek utcafronti részéhez közelebb épüljön meg, így marad mögötte hely egy védett kertrész kialakítására.

A telek közepére való telepítés nem ajánlott, mivel így az épület körül csak a telek teljes körbezárásával alakítható ki védett kert, ami nem kívánatos.

tömegképzés 5.2

tetőforma

A családi házas településrészekben a tetőformák jellemzően egyszerűek (kivétekt jelentenek a *kispolgári háztípusok*). Új házak építésénél a szomszédos épületek figyelembe vételével kell illeszkedni.

Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házakból álló, oromfalas utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

Amennyiben az építési telek körül sätortetős épületek állnak, úgy oda ne nyeregtetős tömeget építsünk, hanem sätortetős, vagy az utca felé szintén tetőfelülettel forduló, kontyolt nyeregtetős házat.

tetőhajlásszög

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint a környezetüknek. E célból került meghatározásra általános szabályként a 30-42° tetőhajlásszög, amelytől eltérni csak a villaszerű, lazább beépítés esetén lehet, ahol az utcakép kevésbé érvényesül. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Gödöllő utcaképeibe.

magasság

A családi házas övezetekben az épületek magassága közel azonos.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint ami jellemző a környezetükben, az utcában, amelyben elhelyezkednek.

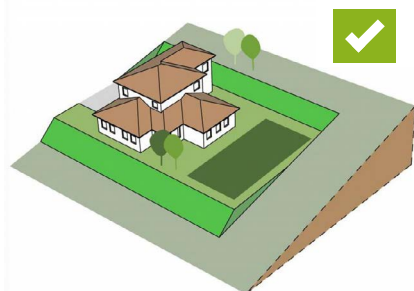
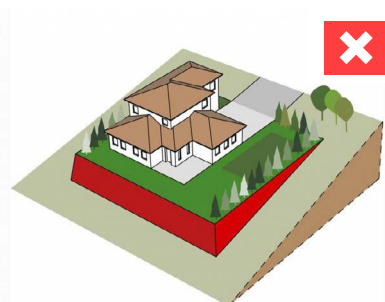
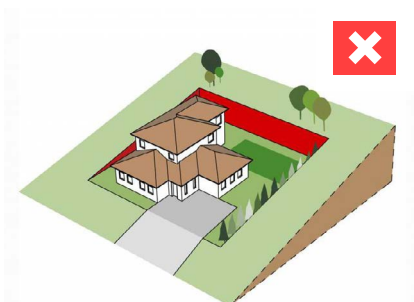
Atúl magas házak nem illeszkednek a településképbbe.

szélesség

Azokban az utcákban, ahol jellemzően az *egysoros háztípus* határozza meg az utcaképet, ott kerülni kell az átalakítás során az utcafronti homlokzat szélesítését! Mivel ez nagy méretű és rossz arányú utcaképet elcsúfító oromfalat eredményezne.

domboldali beépítés specialitásai 5.3

terepalakítás

Gödöllő jelentős részére jellemző a változatos domborzati viszonyok jelenléte. A domboldalba telepített házak esetén figyelembe kell venni a domborzati adottságokat.

Nem elfogadható az épület földbevéjása, az így kialakuló mélyedésben az esővíz összegyűlik, a kert rosszul használható.

Nem elfogadható továbbá a ház teljes kiemelése sem, mivel így a ház feltűnő platóra kerül, kiemelkedik szomszédai közül.

anyaghasználat, színezés 5.4

NCS 1010 G - NCS 1010 G90Y

NCS 1030 Y60R - NCS 1030 Y90R

S 2000-N - S 2002-B - S 2002-B50G - S 2002-G50Y

Gödöllőn az épületek színhasználatában megfigyelhető a visszafogott egymáshoz való illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat. A hagyományos szín- és anyaghasználatról részletesebben a 2. fejezetben olvashatunk.

Tradicionálisan a homlokzati vakolatok színhasználatára településünkön a földszínek jellemzőek. Keressünk ezen árnyalatok között, ezzel elkerülve, hogy az utcaképből kilógó, idegen színeket használjunk. Ráadásul ezekhez az árnyalatokhoz a természetes építőanyagok anyagok, mint például a fa, tégl, kő, színben jól passzolnak.

A meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat illetve a rikító színű fémlemez fedés és burkolat!

Tetőfedés anyagként a lakóterületeken részesítsük előnyben az égetett kerámia cserepeket, melyek közül könnyen találhatunk a földszínekkel harmonizáló árnyalatokat!

további általános ajánlások

megújuló energiaforrások

Használjuk ki minél inkább a megújuló energiaforrások előnyeit, de ügyeljünk arra, hogy a napelemek, napkollektorok mindig integráltnak, az épület egészébe komponálva jelenjenek meg.

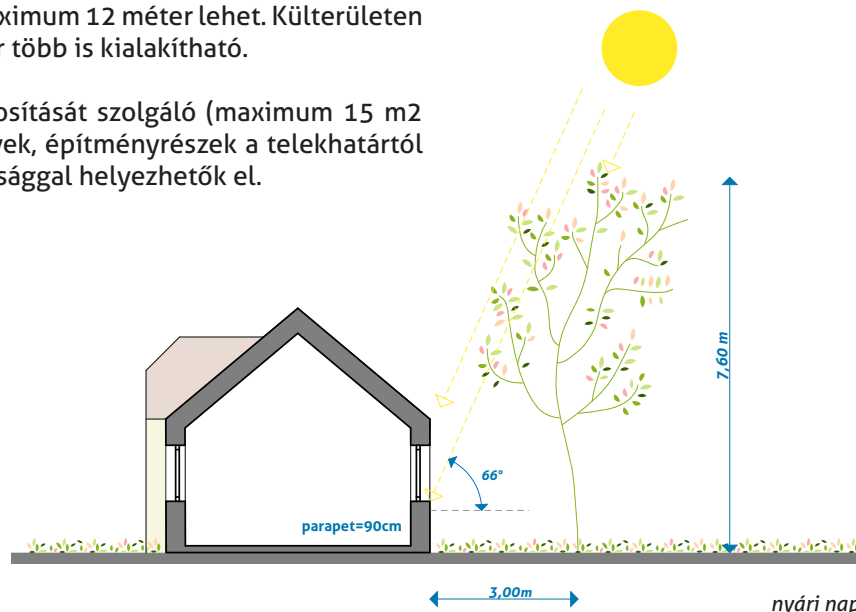
Magastetős házaknál a tető hajlásszögével megegyező szögben, annak síkjában telepíthető. Lapostetős épület esetében lehetőleg az épület attikájának takarásában helyezük el.

Akár az épületek homlokzatán is elhelyezhetőek napenergiát hasznosító panelek, de ilyenkor fontos, hogy az épület építészeti elemeként alakítsuk ki, ezzel kapcsolatban már a tervezés fázisában konzultáljunk a Főépítésszel.

Belterületen telkenként legfeljebb egy darab (legfeljebb 1 kW teljesítményű) szélenergia-hasznosító berendezés telepíthető. Ennek magassága önálló szerkezetként maximum 12 méter lehet. Külterületen a megfelelő védőtávolságokkal akár több is kialakítható.

A megújuló energiaforrások hasznosítását szolgáló (maximum 15 m² területű) terepszint alatti építmények, építményrészek a telekhatártól mért legalább 2 méteres védőtávolsággal helyezhetők el.

a jó helyre telepített lombhullató növényzet természetes eszköze az energiatudatos életmódnak

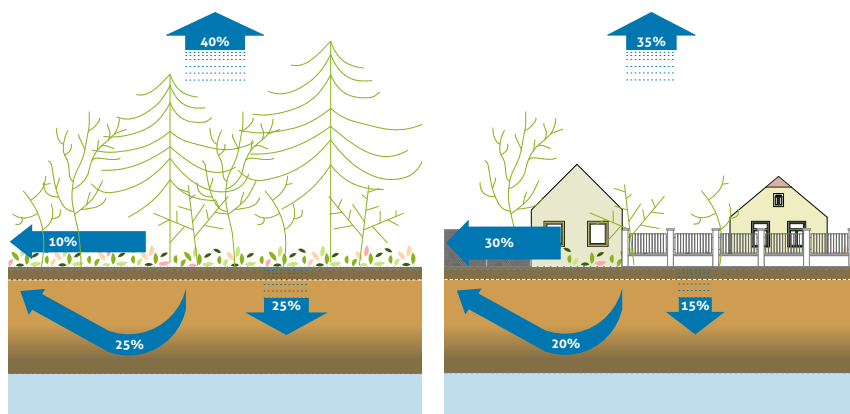
nyári nap

csapadékvíz-kezelés 6.2

Kertünk kialakításában vegyük figyelembe a klímaváltozás okozta extrém időjárási tényezőket. A téli extrém hideg és a nyári kánikula minket és környezetünket érő hatásai vagy például a rövid idő alatt lezúduló nagy mennyiségű csapadék okozta károk tudatos odafigyeléssel megelőzhetőek.

A hirtelen lezúduló esők ún. villámárvizeket idézhetnek elő, melyet megfelelő zöldfelület-burkolt felület aránnyal tompíthatunk környezetünkben. Az épített környezetben, a kisvárosi szituációban a rengeteg burkolt felület miatt kevés szivárgó (infiltrációs) felület marad a hirtelen felgyülemlett csapadék számára. Így az a felszínen, akár rombolva keresi az útját.

Kerüljük kertünk köztéryszerű, teljes térkövezését! Az egybefüggő vízzáró (aszfalt, öntött beton, beton térkő) nem engedi a felszíni vizek természetes felszívódását, így növelve az okozott károkat.

természetes felszín: 0% vízzáró felület

kisvárosi szituáció: 35-50% vízzáró felület

Ahol feltétlenül szükséges burkolni, ott részesítsük előnyben a vízáteresztő képességű burkolatokat.

A lakóterületi kertekben szokásos igénybevétel teljesen feleslegessé teszi a burkolatok alá készített beton aljzatot. Így azt a megfelelő tömörítéssel a kiváló vízáteresztő képességű kavics- vagy zútottkőagyazattal, a járműforgalom számára is stabil burkolattal helyettesítsük.

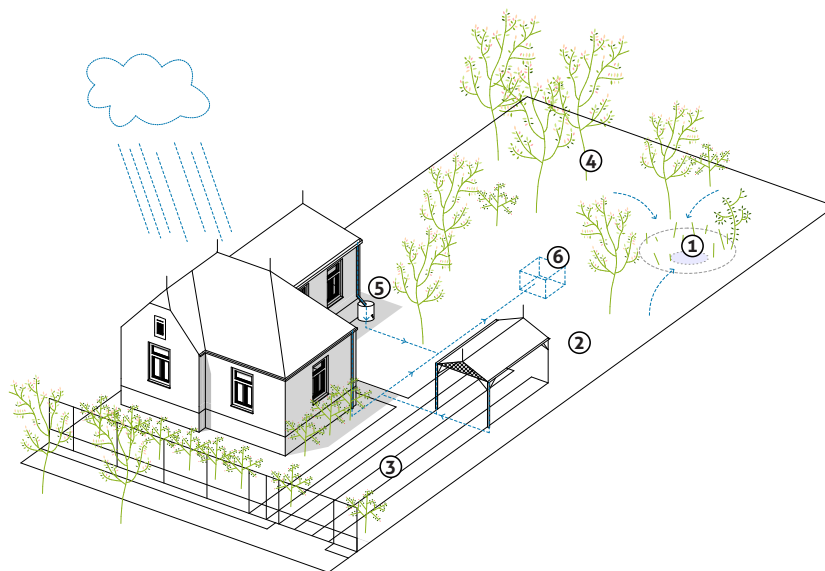
esőkert: mesterségesen kialakított és növényzettel beültetett mélyfelületek természetes helyi talajjal. Korlátozott kiterjedésű burkolt felületek lefolyó vizeit fogadja. Beszivárogtat és párologtat. A hozzárendelt vízgyűjtő méretétől függően lehet akár drénezett is.

Megfelelő körültekintéssel tervezett és kialakított eszközökkel a tetőről összegyűjtött illetve a lehullott csapadékot telkünkön belül kertünk növényeinek öntözéséhez használhatjuk. Ha a fölösleges mennyiségű vizet tárolókba, ciszternákba vezetjük, a száraz időszakban környezettudatosan és költséghatékonyan tudjuk biztosítani a megfelelő vízmennyiséget kertünk zöldfelületének.

Ha a terepadottságok megengedik alakítsunk ki kertünk hátsó részében esőkertet, amely nem csak a hirtelen lefolyó csapadékmennyiséget tudja felfogni, hanem egyedi mikroklímájának köszönhetően különleges növényeket is ültethetünk a környezetébe.

Csapadékvízhasznosítás a kertben

- 1 terepmélyedés növényzettel beültetve (esőkert)
- 2 tömörödött vagy rossz szivárgású talaj cseréje
- 3 átteresztő burkolattal kialakított kocsibejáró
- 4 telek természetes növénytakarójának megőrzése
- 5 csapadékvíz tározó tartály
- 6 földalatti csapadékvíz tározó ciszterna

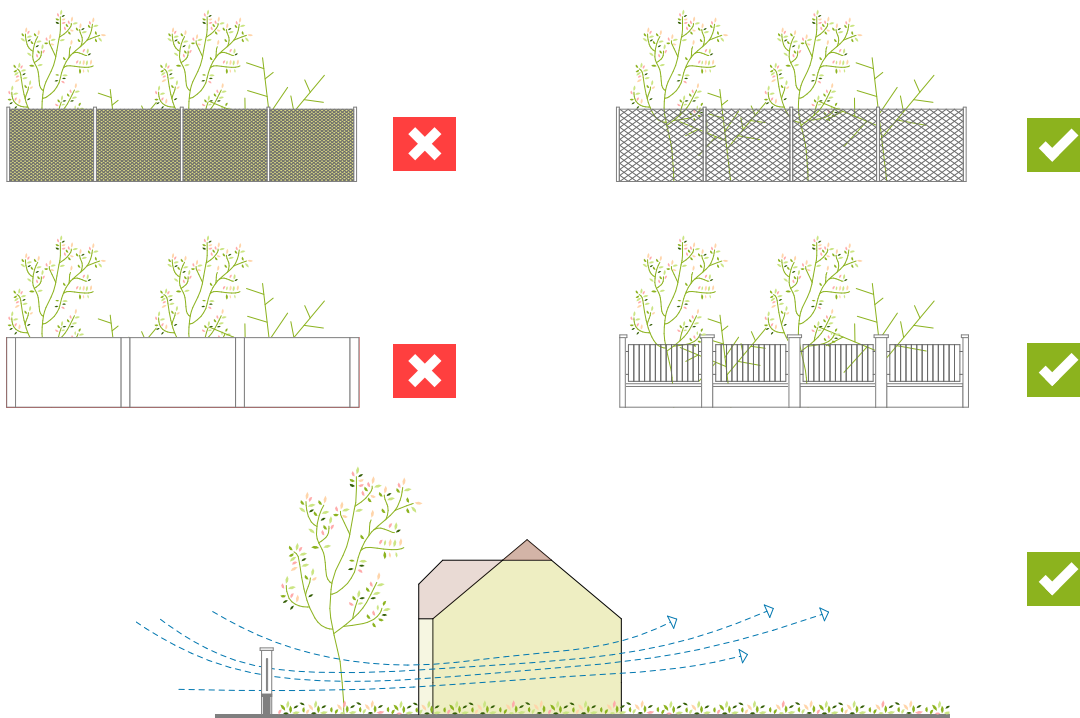

kerítések 6.3

Néhány speciális övezeten kívül, az utca felé kizárólag áttört kerítés alakítható ki. A teljesen zárt, átláthatatlan kialakítású telekhatárolás az utcát könnyen falanszterré változtatja. Teremtsük meg a privát, járókelők tekintetétől elzártabb kertrészünket a hátsókertben!

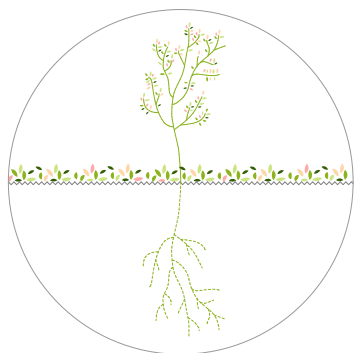
Az előkert átláthatóságát megfelelően megválasztott növényzettel is csökkenthetjük. A teljesen tájidegen fajok (tuják, legtöbb tűlevelű faj) helyett választhatunk például olyan lombhullatókat, melyek csak tavasszal cserélik le lombkoronájukat, ezzel a téli időszakban is biztosítva a kíváncsi tekintetek szűrését.

Az áttört kerítések használatával maximalizálhatjuk a hűvös légáramlás hatását nyáron!

növényzet a kertben 6.4

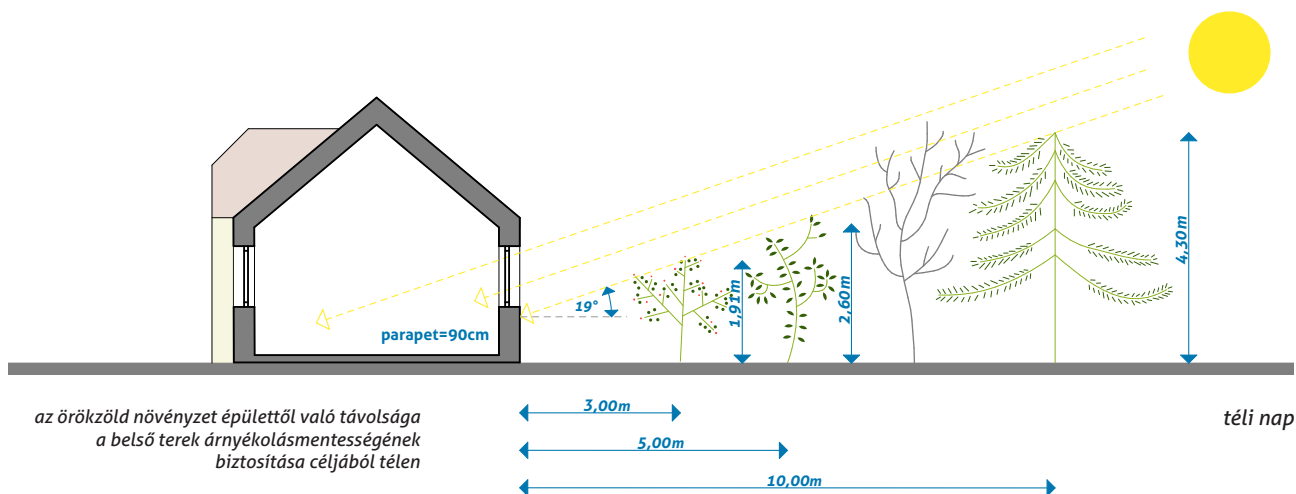

Ahhoz, hogy egy fa megfelelően tudjon növekedni, később zavartalanul alakítani lombkoronáját, a telepítéskor fontos betartani a következő szempontokat:

- + ültetés ideális időpontja októberben, az első fagyok beállta előtt
- + megfelelő faj kiválasztása [mellékletben: segítség a választáshoz]
- + legalább 1x1x1m ültetőgödör
- + megfelelő iszapolás
- + első évben a törzs alsó szakaszának kupacolása
- + minden tavasszal esőtálca kialakítása
- + első 5 évben támaszrudak biztosítása

Bármilyen fatelepítéssel kapcsolatos kérdéssel bátran keressék a Főkertészt, aki hozzáértő segítséget tud nyújtani.

Ahhoz, hogy lakóterünk minden évszakban megfelelő mennyiségű természetes megvilágítással rendelkezzen telepítsük kellő távolságra az épülettől és időről-időre nyírjuk megfelelő méretűre az örökzöld kerti növényeket.

Az általánosan jellemző keskeny telekméretetek miatt fontos, hogy olyan növényeket válasszunk és azokat úgy helyezzük el a kertünkben, hogy az azokról lehulló növényi részek (levelek, termések) ne a szomszéd telkére essenek. Illetve a növénytelepítéskor ügyeljünk arra is, hogy a későbbieknek nagyranövő fa lombja semmiképpen ne árnyékolja a szomszédunkat.

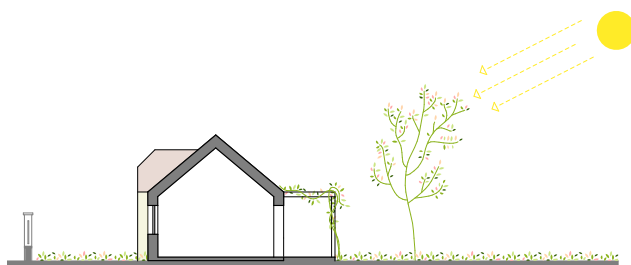

*az oszlopos tornác hagyományos építészeti elem
Gödöllőn*

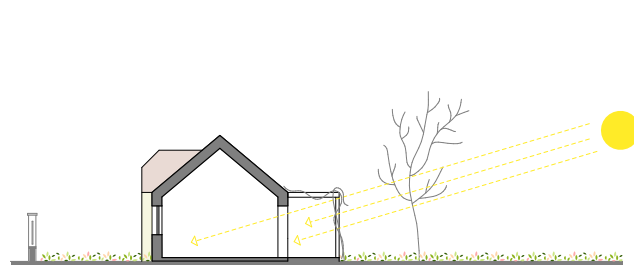
természetes és épített árnyékolás

Használjuk ki a fák és kúszónövények természetes árnyékoló és mikroklíma-alakító hatását. Védjük lakóterünket a túlzott felmelegedéskor megfelelő helyre telepített fával, növényzettel. Télen a lombhullató fák átengedik az alacsonyabb szögben érkező napsugarakat, így juttatva fényhez és passzív hőnyereséghez lakásunk belső tereit.

Viszont figyeljünk arra, hogy lehetőleg a szomszédot ne árnyékolja be a növényzetünk! Illetve a konfliktusok elkerülésének érdekében a lehulló növényi részek (levelek, termések) ne a szomszéd telkére essenek.

nyári nap ellen védő lombhullató fa és futónövény

a téli nap sugarait átengedi a lombját elhullatott növényzet

A hagyományos épületekre jellemző átmeneti, köztes terek, mint például a veranda vagy tornác szintén fontos szerepet játszik hőérzetünk, ezzel belső tereink mikroklímájának kialakításában. A tornácunkat akár nyitottan hagyjuk, akár beüvegezve télikertté alakítjuk, a külső és belső tér díszes, kellemes és jól hasznosítható átmenetét képezi.

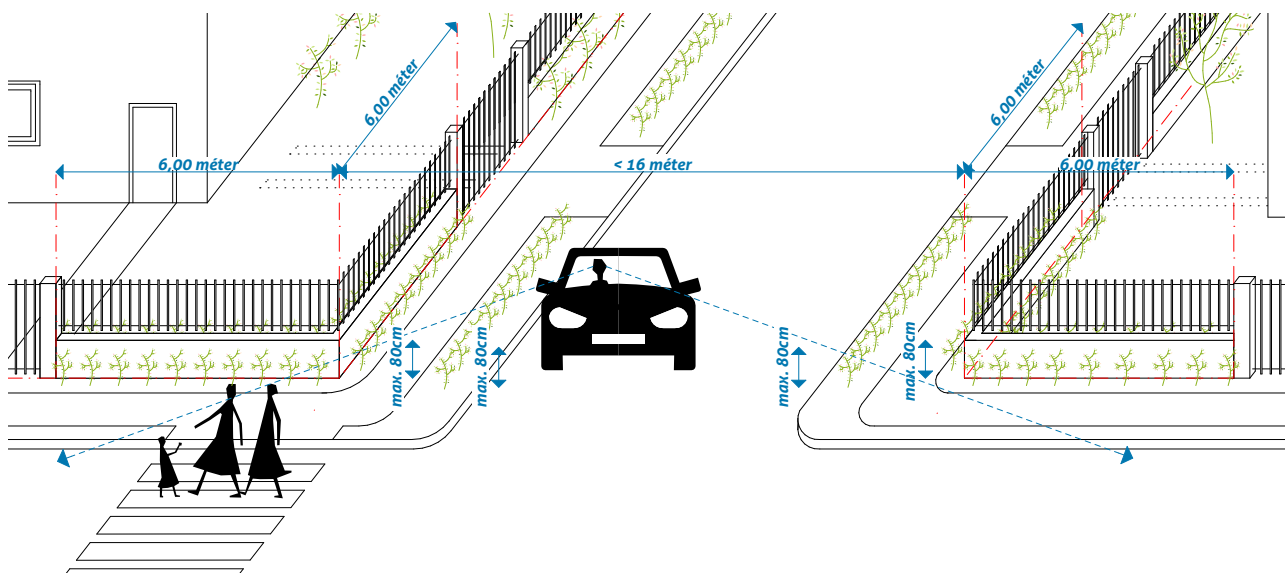
ingatlanok előtti közterületek, porták 6.5

Az utcakép szempontjából a házuk előtti közterületek állapota is meghatározó jelentőségű. Gödöllőn szerencsére rengeteg jó példa van ahol megfelelően alakították ki és rendszeresen is gondozzák ezt a területet a lakosok.

Ha fát, bokrokat, sövényt szeretnék telepíteni házuk elé úgy tegyünk, hogy azzal az autós és gyalogosforgalmat semmiképpen ne akadályozzuk. Fontos biztosítani a kereszteződésekben a megfelelő belátást a biztonságos közlekedés céljából! Ezentúl figyeljünk a megfelelő telepítési távolságokra és arra is, hogy a fák, növények gyökérzete megfelelően tudjon növekedni, ne roncsolja későbbiekben az utat vagy a járdát. Mindenképpen kérjük ki szakember véleményét telepítés előtt!

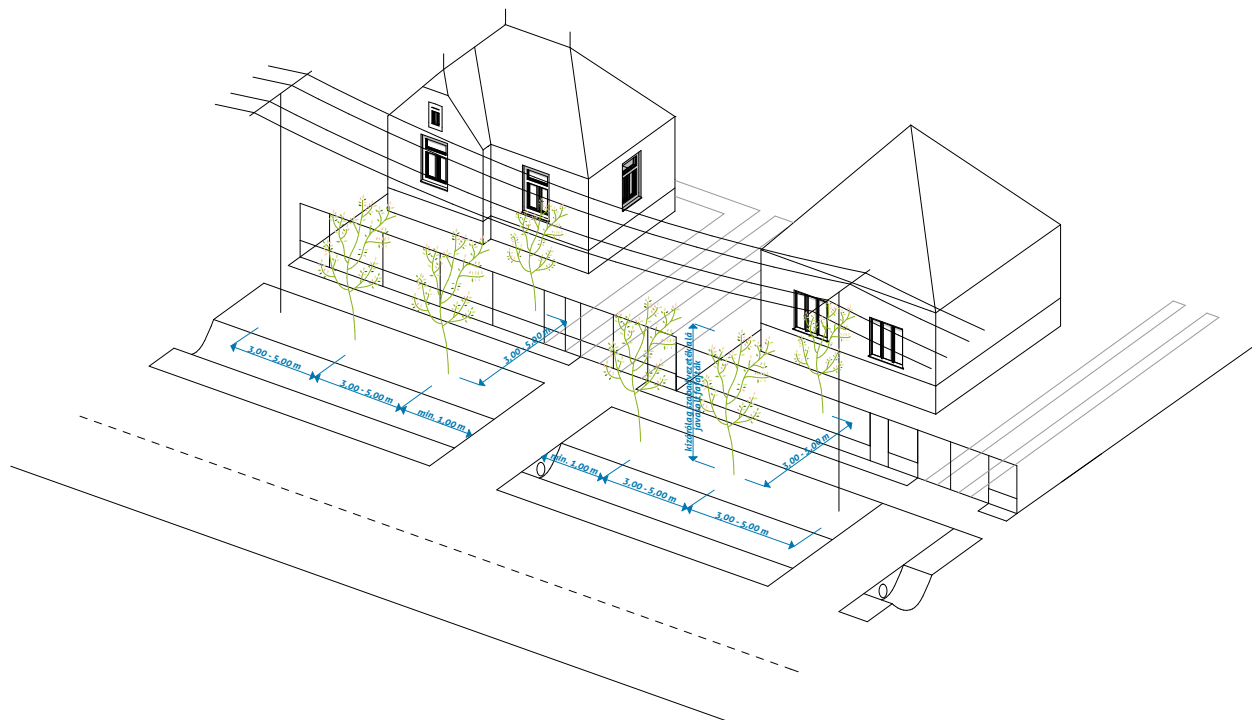
A telken belül összegyűjtött csapadékvizet telken belül kell tárolni, öntözéshez felhasználni vagy szikkasztani. A telekről a csapadékvíz kivezetése közterületre kizárólag a közút kezelőjének hozzájárulásával történhet.

A keskeny közterülettel rendelkező közlekedési csomópontoknál - 16 méternél kisebb szabályozási szélességű közterületek kereszteződéseinél - 80 cm-es magasság felett kizárólag átlátható, áttört kerítés építhető. A sarkokon maximum 80 cm-es sövény vagy bokrok telepíthetőek. Gondozzuk, nyírjuk rendszeresen, hogy mindig megfelelően belátható legyen az útkereszteződés!

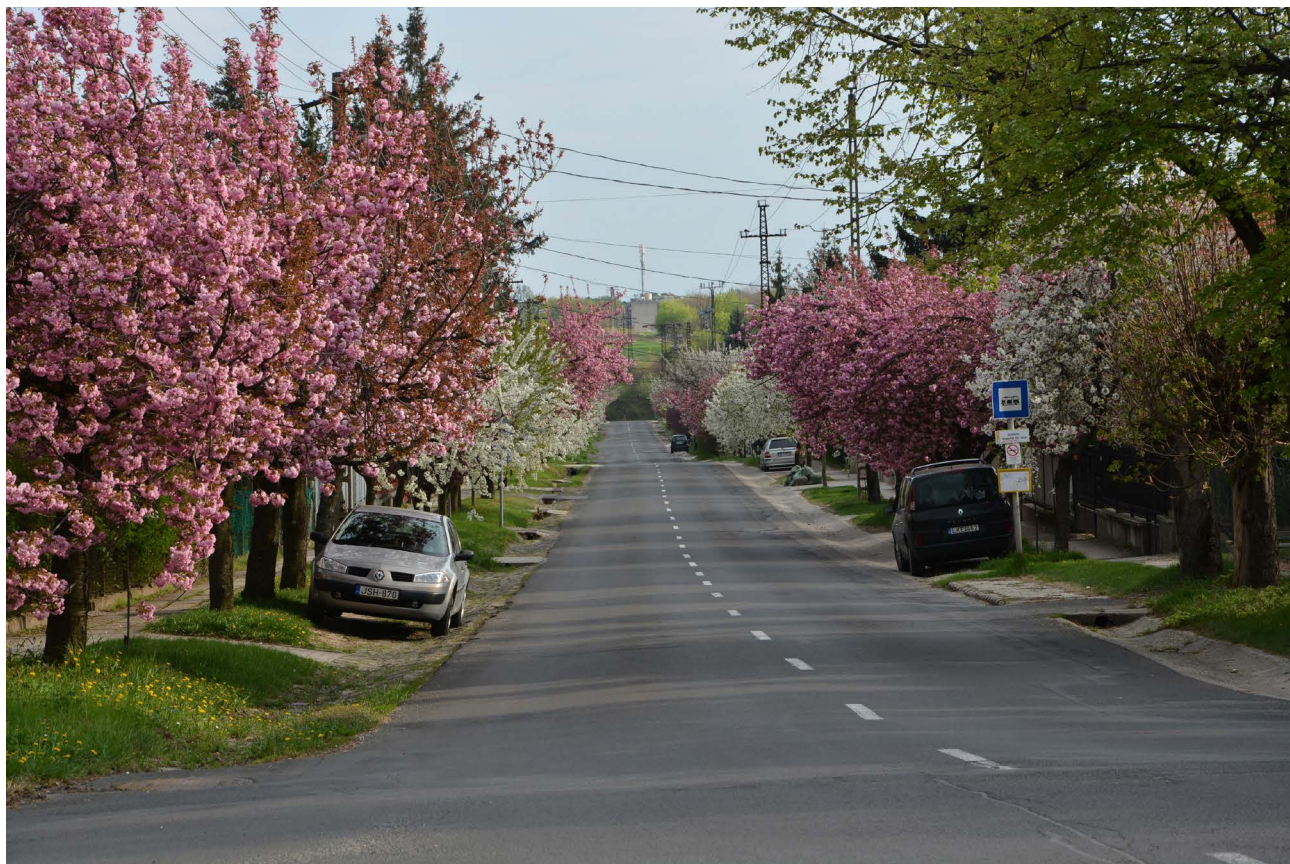

Fatelepítés megkezdése előtt vegyük figyelembe, hogy hova készülünk facsemetét ültetni. Fontos betartani az ültetendő fák közötti illetve házunktól, különböző utcai berendezési tárgyaktól vagy éppen a kocsibeállótól mért távolságot. Vízvezető árok és a járda is védendő, illetve az olyan növény választása megfelelő, amely nem gátolja a járdán a gyalogos közlekedést. Ennek érdekében folyamatosan gondozni is kell a kitelepített növényeket.

A szabadvezeték alá a fölösleges évenkénti csonkolást megelőzve válasszunk megfelelő fafajta, melyek korlátozott lombméretüknél fogva kevesebb gondozás igényelnek és egész élettartamukban szép lombkoronát biztosítanak házunk előtt. A föld alatt futó vezetékek védőtávolságait is figyelembe kell venni, ehhez is mindenképpen konzultáljunk a Főkertésszel fatelepítés előtt!

díszcseresznye fasor virágzóskor az Arany János utcában

Szabadvezetékek alá ültetésre javasolt,
alacsony koronamagasságú díszfafajták:

gömbkoronájú mezei juhar

gömbjuhar

ernyőskoronájú szivarfa

pirosvirágú galagonya

gömbkőrös

mecseki virágos kőrös

díszalma

bogyós díszalma

törpe eperfa

gömbmeggy

gömb-cseplezsmeggy

lisztes berkenye

borbás berkenye

kiskoronájú ezüst hárs "Bori"

kiskoronájú ezüst hárs "Teri"

(*Acer campestre* "Nana")

(*Acer platanoides* "Globosum")

(*Catalpa bignoides* "Nana")

(*Crataegus laevigata* "Paul's Scarlet")

(*Fraxinus excelsior* "Nana")

(*Fraxinus ornus* "Mecsek")

(*Malus x adstringens* "Hopa")

(*Malus baccata* "Street Parade")

(*Morus alba* "Nana")

(*Prunus cerasus* "Umbraculifera")

(*Prunus fruticosa* "Globosa")

(*Sorbus aria*)

(*Sorbus borbásii*)

(*Tilia tomentosa* "Bori")

(*Tilia tomentosa* "Teri")

hirdetések, reklámtáblák 6.6

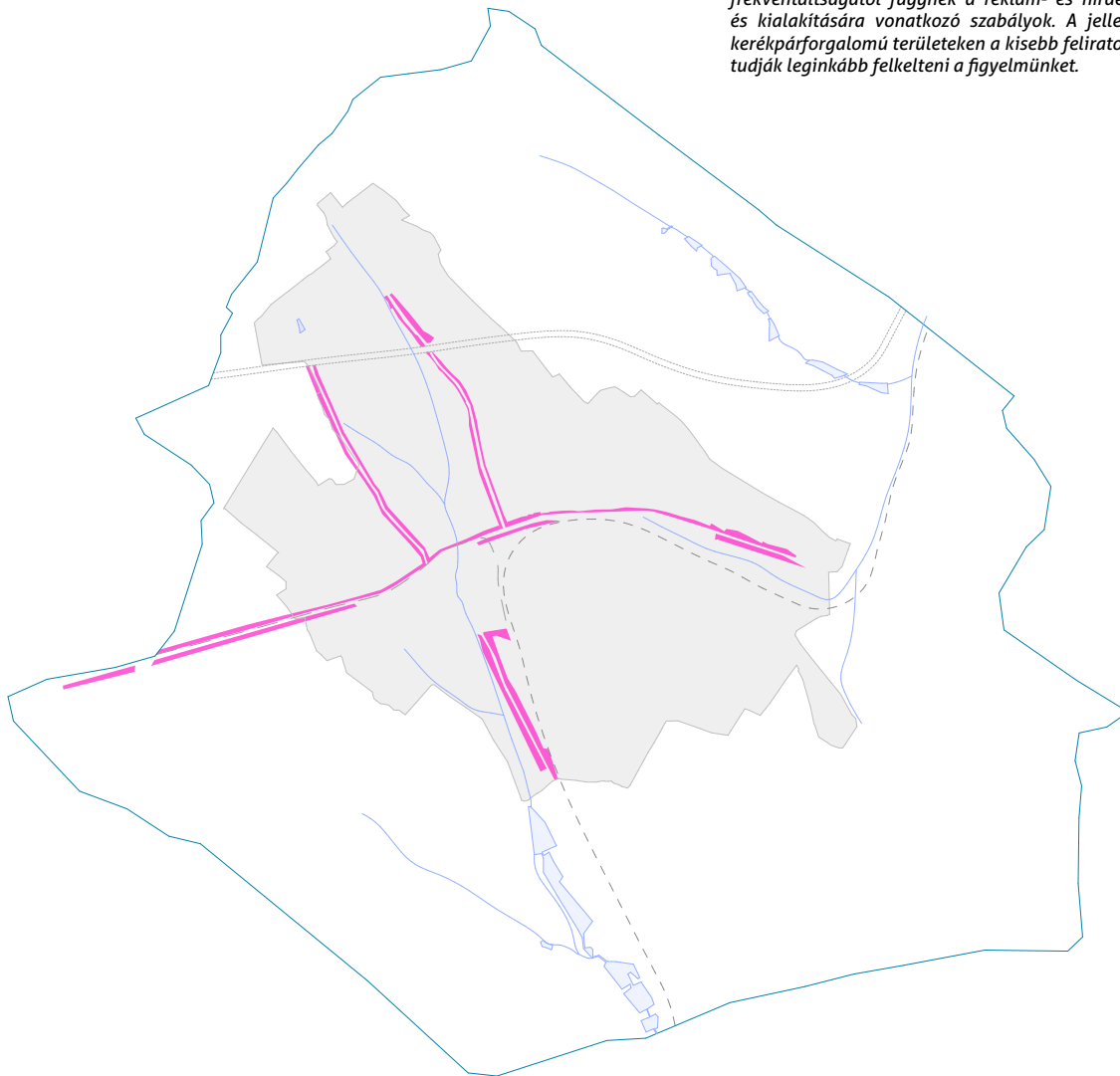
Hirdetések, reklámtáblák, információs berendezések magáningatlanon vagy közterületen történő elhelyezésére speciális előírások vonatkoznak, és minden esetben szükség van az Önkormányzat jóváhagyására (településképi bejelentési eljárás keretében). Magánterületen csak az adott ingatlanon folytatott tevékenységgel kapcsolatos reklámtáblát szabad elhelyezni. Minden ilyen reklámelhelyezés (cégfelirat, cégér, egyéb hirdetőtábla) kihelyezése településképi bejelentés köteles, hogy a városképbe való harmonikus illeszkedést a főépítész vizsgálni tudja, és szükség esetén javaslatokkal tudjon élni az esztétikus összkép kialakításra.

Vegyük figyelembe a meglévő építészeti elemeket, alkalmazkodjunk az épület építészeti karakteréhez, melyen hirdetésünk megjelenik illetve tartsuk szem előtt a szomszédos épületeken meglévő és az utcakép egészét meghatározó hirdetőfelületek stílusát.

Részesítsük előnyben az épületen betűgrafikaként megjelenő feliratokat, a háromdimenziós tipográfiaailag igényes kiírás a homlokzatok építészeti elemeihez, tagozataihoz könnyebben alkalmazkodnak, mint a táblákra sűrített reklámfeliratok.

Az adott úton való jellemző haladási sebességtől, az útszakasz frekvenciájától függenek a reklám- és hirdetőfelületek méretére és kialakítására vonatkozó szabályok. A jellemzően gyalogos- és kerékpárforgalomú területeken a kisebb feliratok, megkapó részletek tudják leginkább felkelteni a figyelmünket.

Az épülethomlokzaton konkrét termék ne jelenjen meg: kerüljük a termék- és ételfotók elhelyezését a homlokzaton és a hozzá kapcsolódó felületeken. Ha mindenképpen ilyen módon szeretnénk hirdetni, akkor választjuk a megállító táblát, melyen ezeket az elemeket szabadon alkalmazhatjuk.

Megállító táblát kereskedelmi és szolgáltató üzletek előtt, kizárólag az üzlet nyitvatartási ideje alatt és az adott tevékenység hirdetésére lehet kihelyezni úgy, hogy a gyalogos- és gépjárműforgalmat ne akadályozza.

Megállító táblát fához, közlekedési tábla oszlopához, közműoszlophoz, kandeláberhez, kerékpártartóhoz, padhoz és más közterületi berendezéshez rögzíteni, támasztani csak biztonsági rögzítés céljából lehet annak károsítása és eredeti rendeltetésének zavarása nélkül.

A közúti kereszteződések környezetében, a közlekedés zavarása elkerülése érdekében, ne használjuk a KRESZ-ben használatos színeket a hirdetések, feliratok kialakításakor.

Magánházon kizárólag csak az abban jelenlevő szolgáltatás, helyszínen folytatott saját tevékenység hirdetése lehetséges.

A földszinti kirakatok, portálok üvegfelületét ne fóliázzuk be teljes felületükön, ha a funkció megengedi mindenképpen törekedjünk arra, hogy ne korlátozzuk feleslegesen a járókelőknek a betekintést. Hiszen a földszinti terek átláthatósága kitágítja az utcát, a nyomtatott figurák, képek nem helyettesítik a változatosan kialakított kirakatot.

A fóliázás helyett válasszuk az üveg mögötti molinó lehetőségét. Alakítsuk úgy belsőépítészeti eszközökkel a belső teret, hogy a kirakatunk vonzó legyen, egy rendszeresen változó, ötletesen kialakított kirakatfelület megállásra készíti a járókelőket, belépésre invitál.

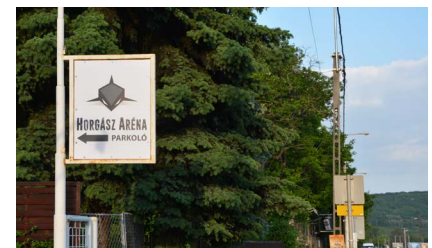

Társasházak, üzletházak esetében összefogott táblán, együtt megtervezett felületen jelenjenek meg a cégek vagy lakosok címtáblái. A egységes arculati kialakítás, a könnyen cserélhető felületek a később bekövetkező változásokat is rugalmasan képes kezelni, elkerülve az egymásra ragasztott, nem kellően esztétikus jövőbeni beavatkozásokat.

A közterületen megjelenő üzlethez, bolthoz tartozó mobiliákon kerüljük a konkrét termékek promóciós feliratait, színeit megjelenítő tárgyakat, részesítsük előnyben az egyedien kialakított, saját arculathoz jobban illeszkedőket.

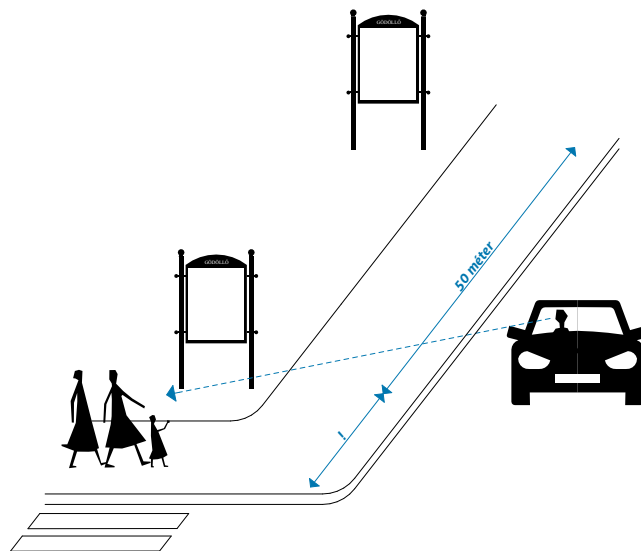
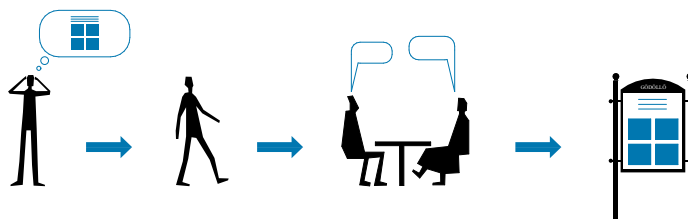
Egyes információk célú berendezések mérete, magassága a rálátás függvényében határozható meg.

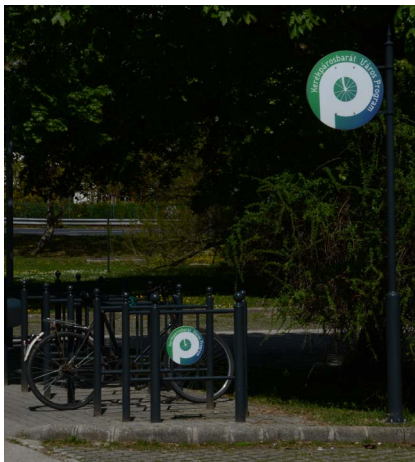

hirdetések elhelyezése közterületen

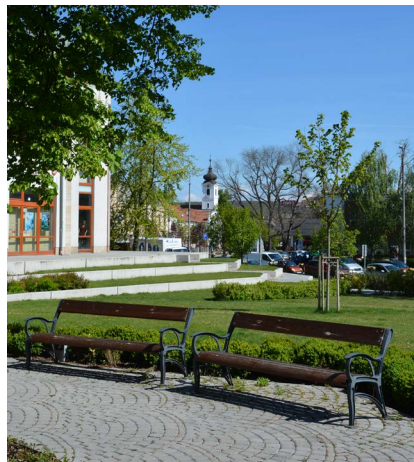
A hirdetések közterületi elhelyezésére egységes arculatú hirdetőberendezések állnak rendelkezésre. Ezek kitelepítésére a kérelmező tehet javaslatot, amit helyszíni szemle után az önkormányzat hagy jóvá. A hely kiválasztásnál fontos szempont, hogy a hirdetőberendezések a közlekedést és a járművekből való kilátást ne akadályozzák, továbbá egymástól megfelelő távolságra legyenek.

Közterületre kihelyezett hirdetőoszlopokon felsőbb jogszabályok értelmében csak közművelődési célú hirdetmények jelenhetnek meg.

kerékpárok rögzítésére legmegfelelőbb a kerékpár-támasz, mely városközponti területen és műemléki környezetben díszesebb, elegáns kialakítású, a város más területein egyszerűbb, korrózióvédelemmel ellátott zártszelvény támaszokat találunk

városközponti területen illetve műemléki környezetben a díszesebb, öntöttvas szerkezetű padok telepítése ajánlott (Városszépítő "Pécsi pad" típus)

az újonnan átalakított köztereken a letisztultabb, modernebb megjelenésű pad használatos (mm cité "vera" típus)
a gyermekek számára is biztonságos, zárt háttámlájú típusa a játszótéren alkalmazandó (mm cité "miela" típus)

a hulladék szelektív gyűjtése közös érdekünk, ennek támogatása érdekében a közterületeken is találunk erre alkalmas hulladékgyűjtőket (mm cité "crystal" CS330 típus)

a nagyobb felületen burkolt köztereken álló fák gyökerének védelme és a megfelelő vízutánpótlás érdekében fontos a faveremrács használata (Tungsram-Schröder "DR-001" típus)

a városközpontban, az Alsó- és Erzsébet parkban a színben, anyagában és formában a többi utcai mobilához egyaránt illeszkedő szeméthyűjtő jellemző (Városszépítő "Jászberényi I" típus)

közterületek 7

A településkép javításához sokszor nem szükséges nagy beavatkozás, a rendezett közterületekre való törekvéssel látványosan érzékelhető a településkép pozitív változása. A közterületek megfelelő fenntartása, a már nem használt közterületi elemek elbontása is szembetűnő előrelépést jelent. A különböző használatú felületek határozott szétválasztása (pl. szegélykövek alkalmazásával) szintén jelentős javulást eredményezhet.

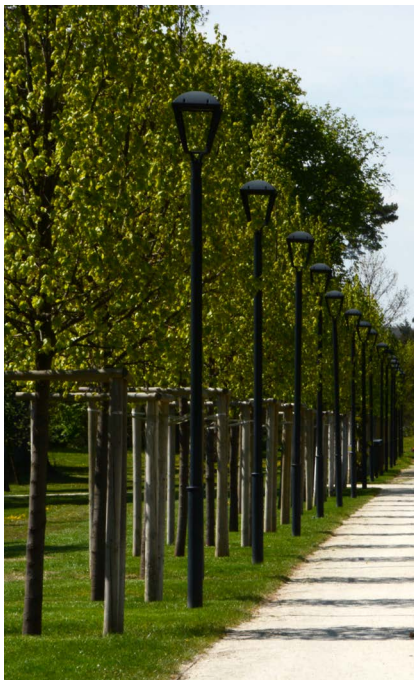
A település vonalas elemei vezetnek a tekintetet, felfűzik a települést alkotó elemeket, ezért harmonikus, egységes kialakításuk fontos. A településen áthaladók leginkább e vonalakon haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésére, felszíni és felszín alatti elemeinek tájba illesztésére is.

Az utcakeresztmetszet jól tükrözi a telkek és az utcák viszonyát, a település szerkezetét, ezért fontos, hogy jól használható, harmonikus módon alakítsuk ki. Törekedjünk a térhasználatok világos szétválasztására.

A járda és a közút közötti utcakertek teremtenek kapcsolatot a magántelkek és a közterületek között. Gödöllőn a háztulajdonosok gyakran alakítják, gondozzák e területeket. Az egyéni megoldások során ügyeljünk arra, hogy e felületek kapcsolatot teremtsenek az előkertekkel, és egymáshoz is illeszkedjenek, egységes sávot képezzenek. Kerüljük a szemmagasságban takaró növényzet alkalmazását, különösen a kereszteződésekben. Itt a gépkocsivezetők szemmagasságát is figyelembe kell venni! 50-80 cm magas cserjéket, évelőket telepítsünk.

A fák gyökereinek megfelelő méretű burkolatlan helyet kell biztosítani a járdák, kerítések gyökér által történő megrongálásának elkerülése, valamint a gyökérzóna megfelelő vízellátása érdekében.

egy-egy köztéri tárgyon elhelyezett városi szimbólum, címer növeli a lokális jelleget

melléklet

telepítésre javasolt növényfajták m.1

lombos fák

Mezei juhar	<i>Acer campestre</i>
Mezei juhar	<i>Acer campestre</i> 'Elsrijk'
Mezei juhar	<i>Acer campestre</i> 'Globosum'
Mezei juhar	<i>Acer campestre</i> 'Korinthosz'
Mezei juhar	<i>Acer campestre</i> 'Queen Elisabeth'
Mezei juhar	<i>Acer campestre</i> 'Red shine'
Mezei juhar	<i>Acer campestre</i> 'Zenta'
Korai juhar	<i>Acer platanoides</i> 'Cleveland'
Korai juhar	<i>Acer platanoides</i> 'Columnare'
Korai juhar	<i>Acer platanoides</i> 'Crimson Cing'
Korai juhar	<i>Acer platanoides</i> 'Deborah'
Korai juhar	<i>Acer platanoides</i> 'Emerald Queen'
Korai juhar	<i>Acer platanoides</i> 'Faassen's Black'
Korai juhar	<i>Acer platanoides</i> 'Globosum'
Korai juhar	<i>Acer platanoides</i> 'Olmsted'
Korai juhar	<i>Acer platanoides</i> 'Parkway'
Korai juhar	<i>Acer platanoides</i> 'Royal Red'
Korai juhar	<i>Acer platanoides</i> 'Superform'
Hegyi juhar	<i>Acer pseudoplatanus</i>
Hegyi juhar	<i>Acer pseudoplatanus</i> 'Rotterdam'
Vadgesztenye (pirosvirágú)	<i>Aesculus x carnea</i> 'Briotii'
Vadgesztenye (fehérvirágú)	<i>Aesculus hippocastanum</i>
Enyves éger	<i>Alnus glutinosa</i>
Közönséges nyír	<i>Betula pendula</i>

Közönséges gyertyán	<i>Carpinus betulus</i>
Oszlopos gyertyán	<i>Carpinus betulus</i> 'Fastigiata'
Szívlevelű szivarfa	<i>Catalpa bignonioides</i>
Gömbszivarfa	<i>Catalpa bignonioides</i> 'Nana'
Tövistelen lepényfa	<i>Gleditsia triacanthos</i> f. <i>inermis</i>
Amerikai kőris	<i>Fraxinus americana</i>
Magyar kőris	<i>Fraxinus angustifolia</i> ssp. <i>Pannonica</i>
Magas kőris	<i>Fraxinus excelsior</i>
Virágos kőris	<i>Fraxinus ornus</i>
Gömbkőris	<i>Fraxinus ornus</i> 'Mecsek'
Csörgőfa	<i>Koelreuteria paniculata</i>
Oszlopos csörgőfa	<i>Koelreuteria paniculata</i> 'Fastigiata'
Tulipánfa	<i>Liriodendron tulipifera</i>
Közönséges platán	<i>Platanus x hispanica</i>
Gömbplatán	<i>Platanus x hispanica</i> 'Alphen's Globe'
Fehér nyár	<i>Populus alba</i>
Fekete nyár	<i>Populus nigra</i>
Jegenyenyár	<i>Populus nigra</i> ssp. <i>Italica</i>
Kínai nyár	<i>Populus simonii</i>
Rezgő nyár	<i>Populus tremula</i>
Oszlopos svédnyár	<i>Populus tremuloides</i> 'Erecta'
Kislevelű hárs	<i>Tilia cordata</i>

irodalom- és képjegyzék

Élet a kastély vonzásában - Gödöllő, a nyaralóhely (1867-1945); Gödöllői Múzeumi Füzetek 15. szerk.: Kerényi B. Eszter, 2017

Csőzi Mónika, Duhay Gábor, Kincses Krisztina: Tájvédelmi kézikönyv - A 166/1999. (XI. 19.) kormányrendelet gyakorlati alkalmazásához; Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természet- és Környezetmegőrzési Szakállamtitkárság, Budapest, 2007

Dr. Buzás Kálmán: Víz a városban: alkalmazkodás a klímaváltozáshoz; BMGE Vízi Közmű és Környezetmérnöki Tanszék, 2015

Fenntartható fejlesztés - várostervezési útmutató; szerk.: Lukovich Tamás - Mogyorósi Katalin, TERC Budapest, 2013

Mészáros Judit: A városképi arculat formálásának lehetőségei - kisvárosi léptékben; szakdolgozati kézirat BME Urbanista felsőfokú szakirányú képzés, 2012

Tanszéki Terv 3. BME Urbanisztika Tanszék
Sándor Ákos, 2013

Tardy Tamás (www.felhout.hu): 2, 20, 28, 56, 85

Gödöllői Városi Múzeum: 4

Lechner Tudásközpont: 59-63 (ábrák)

rlevente/indafotó: 10

<http://www.lakohaztervezes.hu>: 12

Dévényi Tamás: 27, 64

<http://plants.moananursery.com>: 75

<https://hu.pinterest.com/pin/227361481162532102/>: 75

https://www.planteskoler.dk/da-dk/item/paradis%C3%A6ble__malus_baccata__street_parade__haveplanter_all%C3%A9tr%C3%A6er_l%C3%A6hegn_/44254_hv: 75

https://www.planteskoler.dk/da-dk/item/paradis%C3%A6ble__malus_baccata__street_parade__haveplanter_all%C3%A9tr%C3%A6er_l%C3%A6hegn_/44254_hv: 75

<https://hu.pinterest.com/pin/432486370443599801/>: 75

A Kézikönyv további ábráit és fényképeit Guba Sándor készítette.

A kézikönyv a 2016. évi LXXIV. törvény településképvédelméről szóló törvény alapján készült
Gödöllő Város Önkormányzatának és Főépítészeti Irodájának felkéréséből.

Szakmai tartalom

Mészáros Judit főépítész
Szlávik Olga munkatárs

Dévényi Tamás építész
Budapesti Műhely Kft.

Guba Sándor építész
Hámori Péter építész
GUBAHÁMORI

Gödöllő Város Önkormányzata
Főépítészeti Iroda

Szerkesztette

Guba Sándor építész
GUBAHÁMORI
<http://gubahamori.com/>

Betűtípus
Aller + Titilium

2017